

Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens budgetproposition för 2010 med förslag till anslag på utgiftsområde 13 *Integration och jämställdhet*. I ärendet behandlas även 26 motionsyrkanden, varav merparten är väckta under den allmänna motionstiden hösten 2009.

Utgiftsområde 13 omfattar områdena Integration, Diskriminering och Jämställdhet. Medelsanvisningen inom utgiftsområdet hänför sig främst till anslag för insatser i samband med flyktingmottagande. Ramen för utgiftsområde 13 uppgår till ca 4,9 miljarder kronor.

I fråga om området integration välkomnar utskottet den proposition om att reformera mottagandet av vissa nyanlända invandrare som regeringen avser att överlämna till riksdagen hösten 2009. Av budgetpropositionen framgår att den kommande propositionen ska innehålla förslag om förbättringar för deras möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden och i samhällslivet. Av budgetpropositionen framgår att förslagen i särpropositionen även medför behov av förändringar i anslagskonstruktionen. Mot denna bakgrund uppförs två nya anslag på utgiftsområde 13, 1:3 *Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare* och 1:4 *Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare*. Genomförandet och förberedandet av ikraftträdandet innebär förändringar av anslag 1:2 *Kommunersättningar vid flyktingmottagande*.

På diskrimineringsområdet framhåller utskottet vikten av att fortsätta arbetet med att förebygga diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, funktionshinder, könsöverskridande identitet eller uttryck samt ålder.

När det gäller jämställdhet välkomnar utskottet att en mer utförlig redovisning av den särskilda jämställdhetspolitiska satsningen 2007–2010, anslags användning och resultat ska lämnas till riksdagen våren 2010 i en särskild regeringsskrivelse.

Sammanfattningsvis tillstyrker utskottet regeringens förslag till medelsanvisning på anslag inom utgiftsområde 13.

Företrädarna för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet följer bl.a. upp sina parti- och kommittémotioner med totalt fem reservationer och tre särskilda yttranden. Dessa partier deltar inte i beslutet om medelsanvisning, men redovisar i sina särskilda yttranden hur de anser att medel borde ha anvisats på anslag inom utgiftsområdet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	5
Redogörelse för ärendet	7
Utskottets överväganden	8
Integration	8
Integrationsåtgärder	8
Anslag 1:1 Integrationsåtgärder	8
Anslagsförändringar på grund av kommande proposition om nyanländas etablering	12
Flyktningmottagande m.m.	12
Anslag 1:2 Kommunersättning vid flyktningmottagande	13
Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare (nytt anslag)	18
Anslag 1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	18
Ersättning till etableringslotsar (nytt anslag)	19
Anslag 1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare	19
Hemustrustningslån	21
Anslag 1:5 Hemustrustningslån	21
Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare	22
Anslag 1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare	22
Diskriminering	23
Diskrimineringsombudsmannen	23
Anslag 2:1 Diskrimineringsombudsmannen	24
Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	25
Anslag 2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	25
Jämställdhet	28
Insatser för jämställdhet	28
Anslag 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	28
Sammanställning av anslagen på utgiftsområde 13 för 2010	32
Reservationer	34
1. Invandrares kommunbosättningar, punkt 2 (s)	34
2. Invandrares kommunbosättningar, punkt 2 (v)	34
3. Nyanlända invandrares arbetsmarknadsetablering, punkt 3 (s)	36
4. Urban utvecklingspolitik, punkt 4 (v)	37
5. Urban utvecklingspolitik, punkt 4 (mp)	38
Särskilda yttranden	40
1. Anslag på utgiftsområde 13 för 2010, punkt 6 (s)	40
2. Anslag på utgiftsområde 13 för 2010, punkt 6 (v)	43
3. Anslag på utgiftsområde 13 för 2010, punkt 6 (mp)	45
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	49
Propositionen	49
Motion från allmänna motionstiden hösten 2008	49

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009	49
<i>Bilaga 2</i>	
Utskottets förslag till riksdagsbeslut om anslag inom utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet (punkt 6)	53
<i>Bilaga 3</i>	
Sammanställning av förslagen till medelsanvisning på anslag inom utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet	54

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Integrationsåtgärder

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:A346 av Birgitta Ohlsson (fp) yrkande 3 och

2009/10:A286 av Reza Khelili Dylami (m).

2. Invandrares kommunbosättningar

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Sf320 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkandena 11–16,

2009/10:Sf379 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkande 10 och

2009/10:Sf385 av Leif Jakobsson m.fl. (s) yrkandena 1 och 3.

Reservation 1 (s)

Reservation 2 (v)

3. Nyanlända invandrares arbetsmarknadsetablering

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:A405 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 1 och

2009/10:A410 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 8.

Reservation 3 (s)

4. Urban utvecklingspolitik

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:C375 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 15,

2009/10:C390 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkandena 38 och 42,

2009/10:A205 av Amineh Kakabaveh (v) yrkandena 1 och 2 samt

2009/10:A331 av Staffan Appelros m.fl. (m).

Reservation 4 (v)

Reservation 5 (mp)

5. Mål för jämställdhetspolitiken

Riksdagen avslår motion

2009/10:A347 av Lennart Sacrédeus (kd).

6. Anslag på utgiftsområde 13 för 2010

a) Hemutrustningslån

Riksdagen godkänner att det under 2010 får tas upp lån i Riksgäldskontoret för det samlade behovet av hemutrustningslån upp till ett belopp av 1 200 000 000 kr. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 utgiftsområde 13 punkt 1.

b) Anvisning av anslag under utgiftsområde 13

Riksdagen anvisar för budgetåret 2010 anslagen under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet enligt vad som framgår av bilaga 2. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 utgiftsområde 13 punkt 2 och avslår motionerna

2009/10:A301 av Lars Ohly m.fl. (v),

2009/10:A392 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkande 1 och

2009/10:A405 av Berit Högman m.fl. (s) yrkandena 2, 3, 5 och 6.

Stockholm den 19 november 2009

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Berit Högman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Berit Högman (s)¹, Tomas Tobé (m), Sylvia Lindgren (s)², Elisabeth Svantesson (m), Annika Qarlsson (c), Lars Lilja (s)³, Désirée Pethrus Engström (kd), Josefin Brink (v)⁴, Ann-Christin Ahlberg (s)⁵, Hans Backman (fp), Sven Yngve Persson (m), Patrik Björck (s)⁶, Reza Khelili Dylami (m), Jennie Nilsson (s)⁷, Solveig Hellquist (fp), Jan Lindholm (mp)⁸ och Curt Linderöth (m).

¹⁻⁸ Avstår från ställningstagande under punkt 6.

Redogörelse för ärendet

I detta ärende behandlas regeringens budgetproposition 2009/10:1 utgiftsområde 13. Utgiftsområde 13 *Integration och jämställdhet* omfattar integrationspolitik, politik mot diskriminering och jämställdhetspolitik. Inom utgiftsområdet finns fr.o.m. den 1 januari 2009 en ny myndighet, Diskrimineringsombudsmannen. Inom området Integrationspolitik uppförs två nya anslag, 1:3 *Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare* och 1:4 *Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare*.

Betänkandet behandlar också följdmotioner som är anslagspåverkande för 2010 och vissa relaterade frågor som väckts under allmänna motionstiden 2008/09 respektive 2009/10. Övriga motioner från allmänna motionstiden om integration, diskriminering och jämställdhet kommer att behandlas av utskottet i senare betänkanden.

I det följande refereras motioner som har väckts under det innevarande riksmötet utan angivande av årtal (2009/10). I den mån motioner refereras från föregående riksmöte anges de med årtal (2008/09).

Riksdagen har för 2010, i enlighet med regeringens förslag, fastställt ramen för utgiftsområde 13 till 4 892 844 000 kr (bet. 2009/10:FiU1, rskr. 2009/10:42).

Utskottets överväganden

Integration

Integrationspolitiken omfattar frågor om allas lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter oavsett etnisk och kulturell bakgrund. Den innefattar också frågor om nyanlända invandrades etablering i samhället, ersättning till kommunerna för flyktningmottagande, främjande av integration, urbant utvecklingsarbete och svenskt medborgarskap.

Integrationsåtgärder

Utskottets förslag i korthet

I avsnittet behandlas anslag 1:1 *Integrationsåtgärder* och en motion med påverkan på detta anslag. I avsnittet behandlas även motioner som berör översyn av bidrag till invandrarföreningar och åtgärder för integration. Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom regeringens förslag till medelsanvisning och avslår motionsyrkandena.

Propositionen

Anslag 1:1 Integrationsåtgärder

Anslag 1:1 *Integrationsåtgärder* används för åtgärder som stimulerar integrationsprocesserna i samhället, för uppföljning och utvärdering av integrationen på nationell och lokal nivå och för att bryta utanförskapet. Anslaget tillfördes 4 miljoner kronor från 2009 för uppföljning och utvärdering på nationell och lokal nivå. Vidare tillfördes anslaget 2 miljoner kronor för 2009 för att stärka samverkan och koordineringen av länsstyrelsernas arbete med nyanländas introduktion och det arbete som bedrivs gemensamt av länsstyrelserna, Migrationsverket och Arbetsförmedlingen.

Medel för länsstyrelsernas arbete med nyanländas introduktion ingår i tidigare beräknad anslagsram på anslag 1:2 *Kommunersättningar vid flyktningmottagande*. Regeringen föreslår att 2 miljoner kronor för 2010 för detta ändamål överförs från anslag 1:2 till anslag 1:1 *Integrationsåtgärder*.

Inom anslaget inryms också medel för stöd till organisationer bildade på etnisk grund. Under 2008 har ca 19 miljoner kronor betalats ut i stöd till sammantaget 53 riksorganisationer bildade på etnisk grund, varav en är ett samarbetsorgan för flera organisationer. Stödet är sedan 2008 ett renodlat organisationsbidrag och syftet är att stödja organisationernas egna initiativ och verksamheter för att stärka de nyanländas engagemang och delaktighet i samhället.

I maj 2009 beslutade riksdagen om en proposition om sfi-bonus till personer som uppfyller vissa villkor i undervisning i svenska för invandrare (prop. 2008/09:156, bet. 2008/09:AU8, rskr. 2008/09:255). Försöket syftar till att undersöka om ökade ekonomiska incitament kan leda till att fler elever klarar sina sfi-studier snabbare. Deltagare som fått betyget Godkänt i sfi inom tolv månader från kursstart kan få en bonus på högst 12 000 kr.

Under 2009–2011 pågår en försöksverksamhet och medel finns beräknade på anslag 1:2 *Kommunersättningar vid flyktningmottagande* för detta ändamål. För 2010 och 2011 föreslås att 19 miljoner kronor respektive år överförs från anslag 1:2 till anslag 1:1 *Integrationsåtgärder* för försöksverksamheten. För en eventuell sfi-bonus på nationell nivå finns beräknade medel på anslag 1:2 *Kommunersättningar vid flyktningmottagande* om 81 miljoner kronor för 2011 och 100 miljoner kronor för 2012 vilka beräknas på anslag 1:1 *Integrationsåtgärder* fr.o.m. 2011. Anslag 1:2 minskas med motsvarande belopp.

Regeringen avser även att genomföra ett treårigt mentorskapsprojekt under perioden 2010–2012 för att öka möjligheterna för nyanlända att komma in på arbetsmarknaden. För att genomföra detta projekt föreslås att anslaget ökas med 5 miljoner kronor per år under perioden 2010–2012. Finansiering sker genom att anslag 1:2 *Kommunersättningar vid flyktningmottagande* minskas med motsvarande belopp.

I propositionen (prop. 2009/10:1 *utgiftsområde 13 punkt 2 i denna del*) föreslås att ett ramanslag på ca 48,9 miljoner kronor anvisas för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till ca 128 miljoner kronor för respektive år.

Motionerna

Motion med anslagspåverkan 2010

I *Vänsterpartiets motion A301 i denna del* föreslås en minskning med 9 miljoner kronor på anslag 1:1 *Integrationsåtgärder*. Enligt Vänsterpartiet bör den påbörjade försöksverksamheten med sfi-bonus upphöra och den föreslagna nationella satsningen avvisas. Anslaget minskas med 19 miljoner kronor som överförs till anslag 1:2 *Kommunersättningar vid flyktningmottagande*. Även regeringens satsning på mentorer avvisas. Anslaget minskas med 5 miljoner kronor som överförs till anslag 1:2 *Kommunersättningar vid flyktningmottagande*. Vänsterpartiet föreslår däremot en ökning med 15 miljoner kronor på anslag 1:1 *Integrationsåtgärder* för att permanent stärka riksorganisationer bildade på etnisk grund. Det nuvarande statsbidraget är inte anpassat efter det ökade antalet medlemmar och organisationer.

Motioner utan anslagspåverkan 2010

Birgitta Ohlsson (fp) begär i motion 2008/09:A346 yrkande 3 ett tillkännagivande om frivilligorganisationer som arbetar för invandrare. Lesbiska och bisexuella invandrarkvinnor är ännu mer osynliggjorda än homo- och bisexuella invandarmän. Ett sätt att arbeta mot osynliggörandet är att lyfta fram lesbiska och bisexuella invandrarkvinnor inom de organisationer som i dag arbetar för homo- och bisexuellas rättigheter. Ett annat sätt är att främja projekt som syftar till att synliggöra lesbiska och bisexuella kvinnor inom organisationer som arbetar för invandrare. I frivilligorganisationerna finns sociala nätverk och informationskanaler för arbete mot fördomar och för synliggörande. Stöd och resurser till frivilligorganisationer kan därmed bidra till att underlätta situationen.

Reza Khelili Dylami (m) begär i motion A286 ett tillkännagivande om att regeringen bör se över hur kompetensen hos invandrarföreningar kan utnyttjas bättre, bl.a. genom förändringar i bidragssystemen. Genom en bättre fördelning av bidrag bör föreningarna kunna involveras i integrationsarbetet med nyanlända flyktingar och invandrare. De som är aktiva i invandrarföreningarna har unika insikter i vilka problem som är störst för en nyanländ person i Sverige, och det vore slöseri att inte ta till vara den kunskap som finns bland aktiva i föreningslivet.

Propositionens och motionernas förslag till anslag 1:1 Integrationsåtgärder

Belopp i tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	(s)	(v)	(mp)
1:1 Integrationsåtgärder	48 905		-9 000	

Utskottets ställningstagande

Utskottet har i betänkande 2008/09:AU8 ställt sig bakom den försöksverksamhet med sfi-bonus som initierats för att stimulera nyanlända invandrare att snabbare lära sig svenska och välkomnar den utvärdering av försöksverksamheten som ska utföras av Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (Ifau). Utskottet välkomnar också det treåriga mentorskapsprojekt som syftar till att öka möjligheterna för nyanlända att komma in på arbetsmarknaden. Utskottet delar regeringens uppfattning att brist på nätverk är en av flera faktorer som försvårar nyanlända invandrades etablering i Sverige och att mentorskap är en beprövad metod för att skapa nätverk och för kompetensutveckling. För nyanlända med yrkesutbildning kan mentorskap vara ett sätt att upprätthålla yrkesidentiteten och öppna kontakter med yrkesaktiva i samma bransch i Sverige. Ett mentorskap som innebär matchning av mentor och adept på grundval av yrke eller tidigare erfarenhet kan kombineras med mentorskap i andra former, t.ex. samhällelig

guidning, stöd med studier eller vägledning till engagemang inom ideella organisationer som kan förstärka nyanländas nätverk och därmed också öka möjligheterna till arbete.

Utskottet anser att den anslagsnivå som föreslås i propositionen är väl avvägd och att det inom anslaget bör rymmas medel för organisationer bildade på etnisk grund. Utskottet kan därmed inte ställa sig bakom Vänsterpartiets förslag om medelstilldelning enligt motion A301 i denna del.

I sammanhanget vill utskottet framhålla organisationernas betydelse både som ett viktigt inslag i integrationsprocessen och som en del i det civila samhället och i den ideella sektorn i stort. Utskottet delar följaktligen den syn på de ideella invandrarföreningarna som uttrycks i motion A286 (m). Att involvera dessa organisationer ytterligare i integrationsprocessen kan vara ett viktigt bidrag för att den större omläggning av flyktingmottagandet som regeringen kommer att presentera i sin proposition till riksdagen hösten 2009 ska nå sitt syfte. Utskottet instämmer även i den syn på frivilligorganisationernas roll som motion 2008/09:A346 yrkande 3 (fp) ger uttryck för. Att uppmärksamma och motverka de problem som drabbar personer på grund av kön, etnisk bakgrund och sexualitet är angeläget.

Utskottet erinrar även om att regeringen hösten 2007 fattade beslut om att ta initiativ till en dialog mellan staten och den ideella sektorn (Beslut IJ200/2539/D). I regeringens skrivelse 2008/09:24 Egenmakt mot utanförskap – Regeringens strategi för integration framhålls de ideella organisationernas roll inte minst i arbetet bl.a. med nyanländas etablering. Dialogen syftar till att förstärka organisationernas möjligheter att bidra till integrationen, särskilt med avseende på introduktionen.

Utskottet anser därtill att det är viktigt att stärka möjligheterna för organisationer som bedriver verksamheter som motverkar diskriminering, rasism och likartade former av intolerans att få stöd. I detta sammanhang vill utskottet erinra om det beslut till ny inriktning för statsbidrag till organisationer som riksdagen fattat beslut om (bet. 2007/08:AU1). Som en följd av riksdagens beslut har regeringen sett över systemet för bidrag till organisationer bildade på etnisk grund och verksamheter mot rasism och liknande former av intolerans.

Utskottet finner regeringens förslag till anslagsnivå väl avvägt och ställer sig därför bakom förslaget (*prop. 2009/10:1 utgiftsområde 13 punkt 2 i denna del*), vilket innebär att motion A301 i denna del (v) inte kan godtas. Med vad som ovan anförts avstyrks även motionerna 2008/09:A346 yrkande 3 (fp) och A286 (m).

Anslagsförändringar på grund av kommande proposition om nyanländas etablering

Som tidigare nämnts avser regeringen att överlämna en proposition om nyanländas etablering. Den innehåller förslag om ändrad ansvarsfördelning, en statlig etableringsersättning till individen och ett system med etableringslots. Förslagen innebär behov av nya anslag på statsbudgeten och omfördelning av anslagsmedel till andra utgiftsområden och anslag. Beräknade medel för 2011 och 2012 som ännu inte kan fördelas ut på andra anslag ingår därför tills vidare i beräkningen för anslag 1:2 *Kommunersättningar vid flyktingmottagande*.

Det nuvarande anslaget för *kommunersättningar* behålls men minskas eftersom det nuvarande ersättningssystemet kommer att avse färre personer. Ett nytt anslag förs upp på statsbudgeten, 1:3 som avser *etableringsersättning* till vissa nyanlända invandrare. Ytterligare ett nytt anslag, 1:4, avser ersättning till *etableringslotsar* och insatser för vissa nyanlända invandrare.

Reformen ska träda i kraft den 1 december nästa år.

Flyktingmottagande m.m.

Utskottets förslag i korthet

I avsnittet behandlas anslag 1:2 *Kommunersättningar vid flyktingmottagande* och en motion med påverkan på detta anslag. Utskottet behandlar i detta avsnitt även motioner om invandrarers kommunbosättning och urban utvecklingspolitik. Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom regeringens förslag till medelsanvisning och avslår motionsyrkandena bl.a. med hänvisning till en kommande proposition på området.

Jämför reservationerna 1 (s), 2 (v), 3 (s), 4 (v) och 5 (mp).

Bakgrund

Anslag 1:2 *Kommunersättningar vid flyktingmottagande* används för statlig ersättning till kommuner och landsting för kostnader i samband med mottagandet och introduktionen av flyktingar m.fl. och deras anhöriga. Huvuddelen av den statliga ersättningen till kommunerna utgår i form av en schablonersättning med ett fast belopp per mottagen person. Beloppet fördelas över minst två år och börjar betalas ut månaden efter det att flyktingen har folkbokförts i en kommun. Därutöver lämnas ersättning för faktiska kostnader för försörjningsstöd och vissa andra kostnader för äldre, varaktigt sjuka, barn utan vårdnadshavare och för personer med funktionshinder.

Under 2008 bosatte sig 19 789 personer i landets kommuner inom ramen för det kommunala flyktingmottagandet. Detta är en minskning med ca 3 800 personer jämfört med 2007 och med ca 7 400 jämfört med 2006. Migrationsverket anvisade kommunplats till totalt 5 012 personer under 2008 varav 2 133 var kvotflyktingar. Mer än hälften av alla hushåll som anvisades en kommunplats bestod i likhet med 2007 av ensamstående personer, främst män varav en stor andel hade väntande familjer i hemlandet.

Regeringen beslutade den 3 april 2007 att tillsätta en utredning med uppdrag att se över och lämna förslag om ansvar, utformning och finansiering av flyktingmottagande samt andra insatser som sammantaget påskyndar och ökar möjligheterna till etablering på arbetsmarknaden (dir. 2007:52). Utredningen överlämnade sitt betänkande *Egenansvar – med professionellt stöd* (SOU 2008:58) den 2 juni 2008. Utredningens förslag har remissbehandlats och regeringen avser att under hösten 2009 lämna en proposition till riksdagen med förslag som påskyndar arbetsmarknadsetableringen för nyanlända flyktingar och övriga skyddsbehövande m.fl. samt deras anhöriga. Regeringen har beslutat om en lagrådsremiss med förslag till en ny lag om etableringsinsatser för vissa nyanlända flyktingar. I lagrådsremissen föreslås att reformen ska träda i kraft den 1 december 2010.

Den reform som föreslås innebär bl.a. att staten genom Arbetsförmedlingen ska ha ett samordnande ansvar för att påskynda den nyanländes etablering på arbetsmarknaden. Det föreslås att en statlig ekonomisk ersättning till den nyanlände införs. Ersättningen villkoras med aktivt deltagande i aktiviteter och administreras av Försäkringskassan. En ny aktör – etableringslots – införs för att stödja den nyanlända att hitta sin väg till arbete.

Propositionen

Anslag 1:2 Kommunersättning vid flyktingmottagande

I propositionen konstateras att under 2008 minskade antalet mottagna flyktingar och skyddsbehövande i kommunerna i jämförelse med 2006 och 2007. Prognoser för mottagande åren 2009–2012 anger en fortsatt successiv minskning under perioden, vilket normalt medför minskade utgifter på anslag 1:2 *Kommunersättning vid flyktingmottagande*.

Förslaget i lagrådsremissen och den kommande propositionen om nyanlända invandrades arbetsmarknadsetablering innehåller förslag om ändrad ansvarsfördelning, en statlig etableringsersättning till individen samt införande av en etableringslots. Förslagen innebär behov av nya anslag på statsbudgeten och omfördelning av anslagsmedel till andra utgiftsområden och anslag. Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 4 284 328 000 kr för 2010 (*prop. 2009/10:1 utgiftsområde 13 punkt 2 i denna del*).

Motionerna

Motion med anslagspåverkan 2010

Vänsterpartiet presenterar i sin motion A301 i denna del omfattande förslag till förändringar av flyktingmottagandet. Vänsterpartiet vill bl.a. införa lagstiftning som gör samtliga kommuner skyldiga att ta emot flyktingar och att innebörden av ansvaret preciseras i en särskild förordning. Därutöver föreslås en höjning av schablonersättningen för att höja kvaliteten på kommunernas introduktionsverksamheter avseende sfi, praktik, validering, rehabilitering osv. Vänsterpartiet föreslår även en förlängning av ansökningstiden för anhöriginvandrare att omfattas av den kommunala introduktionen. En ändring från två till sex år efter det att anknytningspersonen fått uppehållstillstånd föreslås. Vänsterpartiet föreslår en amnesti i asylprocessen. Amnestin ska genomföras den 1 juli 2010 för papperslösa och alla som fick avslag på asylansökan medan den tillfälliga asyllagen var i kraft mellan den 15 november 2005 och den 31 mars 2006. För detta krävs en ökning av anslaget med 500 miljoner kronor 2010. Samtidigt sker en besparing inom utgiftsområde 8 *Migration*. Totalt innebär Vänsterpartiets förslag en anslagsökning om 1 026 000 000 kr för 2010.

Motioner utan anslagspåverkan 2010

Invandrares kommunbosättningar

Socialdemokraterna föreslår i motion Sf379 yrkande 10 att alla landets kommuner solidariskt tar ansvar för flyktingmottagandet. Socialdemokraterna anför att ett stort antal kommuner tar ett större ansvar för mottagandet än andra kommuner. De riskerar därmed att ådra sig andra problem, inte minst under rådande konjunkturläge. Socialdemokraterna framhåller vidare i motion A405 yrkande 1 att det utan att ha en tydligare bild av regeringens förslag om nyanlända invandrares etablering på arbetsmarknaden är svårt att bedöma förslaget. Partiet väljer därför att inte nu ta ställning till det. Ett likartat yrkande framförs av Socialdemokraterna i motion A410 yrkande 8.

I Vänsterpartiets motion Sf320 yrkande 11 begärs att regeringen återkommer med förslag om att alla kommuner ska vara skyldiga att ordna vidarebosättning för nyanlända flyktingar. Det innebär att alla kommuner ska förbereda för mottagande av nyanlända flyktingar och anhöriga vad gäller bosättning, introduktionsprogram, sfi, skola och förskola osv. I yrkande 12 begärs att regeringen återkommer med förslag till förordning som preciserar vilka åtaganden som i praktiken följer på en lagstiftning om kommunernas skyldigheter i flyktingmottagandet och i yrkande 13 begärs att regeringen återkommer med förslag om ändringar av *förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m.* om höjd ersättning till kommunerna för flyktingmottagandet. För att kommunerna ska kunna svara för ett fullgott mottagande måste statens ersättning bättre

än i dag motsvara kostnaderna. Vidare begärs i *yrkande 14* att regeringen återkommer med förslag om ändringar av 3 § i den nyssnämnda förordningen i fråga om anhöriginvandrare. För att personer som fått uppehållstillstånd genom anknytning också ska ha tillgång till introduktion och för att kommunerna ska ges ersättning även när denna grupp bosätter sig i kommunen bör ändring göras. I *yrkandena 15 och 16* föreslås att regeringen verkar för att en vägledning tas fram om kommunsamverkan som ett verktyg för att underlätta nyanländas arbetsmarknadsetablering. När en plikt-lag om alla kommuners skyldigheter i flyktingmottagandet införs är det viktigt att samtidigt uppmuntra ömsesidig samverkan mellan kommuner.

I motion *Sf385* av *Leif Jakobsson m.fl. yrkande 1 (s)* föreslås en lag som reglerar alla kommuners skyldigheter att ta emot flyktingar och deras anhöriga. Ett av de stora problemen med flyktingmottagandet är att det är så koncentrerat till vissa kommuner. I praktiken är det några stadsdelar i landet som står för en stor del av ansvaret. Flyktingmottagandet är en nationell angelägenhet; därför måste också staten ta ansvar så att inte endast ett litet antal kommuner och stadsdelar får ta huvudparten av flyktingströmmarna. I *yrkande 3* föreslås att kommunerna ges bättre förutsättningar i form av stöd, ekonomi och kunskap för att kunna ge de nyanlända en god start. Bland annat måste ersättningen till anhöriginvandrarna ses över.

Urban utvecklingspolitik

Vänsterpartiet anser i motion *C375 yrkande 15* att kommuner ska åläggas att genomföra integrationsprojekt riktade mot icke-marginaliserade bostadsområden. Integration handlar inte om att minoritetsgrupper ska anpassa sig till majoritetssamhället utan om ett ömsesidigt ansvar.

I *Miljöpartiets* motion *C390 yrkande 38* begärs ett tillkännagivande om att planeringen och utvecklingen av bostadsområden ska motverka socio-ekonomisk utarmning. I motionen framhålls att det är av stor vikt att områden inte blir ekonomiskt, socialt, etniskt, kulturellt eller språkligt alltför avskilda från samhället i övrigt. Det poängteras att ett aktivt mångfaldsarbete är en framgångsväg. I *yrkande 42* föreslås ett statligt initiativ till samordning av insatser från kommuner, bostadsbolag m.fl. för att motverka segregationen och utveckla utsatta områden. En enskild kommun kan inte ensam möta utmaningar som faktiskt berör olika ansvarsområden. Små kommuner kan inte heller ha alla nödvändiga resurser, och i storstadsområden kan kommungränserna ibland gå rakt igenom ett problemområde, vilket gör ansvaret svårt att fördela.

Amineh Kakabaveh (v) framhåller i motion *A205 yrkande 1* vikten av att utreda behovet av en förortsminister i syfte att lyfta fram förörternas olika behov i de större städerna. Det anförs i motionen att den problematik som är förknippad med förörterna (urbana områden) berör flera olika politikområden, såsom exempelvis bostadspolitik, arbetsmarknadspolitik och socialpolitik. Många länder har en minister för vilken urbana områden

åtminstone delvis ingår i ansvarsområdet. I *yrkande 2* begärs ett tillkännagivande om att hämta kunskap och erfarenhet från de länder som nämns i motionen.

Staffan Appelros m.fl. (m) begär i motion A331 ett tillkännagivande om Rosengård. Rosengård har trots de problem som finns en stor potential som inte får glömmas bort. I motionen anförts att en djupgående analys och en översyn på ett nationellt plan behövs av vad som kan göras för att vända den i vissa delar negativa utvecklingen och förstärka de positiva trender som finns. Att leda utvecklingen framåt i Rosengård och andra liknande områden kräver en bred nationell handlingsplan som kan möta problemen med optimism och handlingskraft.

Propositionens och motionernas förslag till anslag 1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande

Belopp i tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	(s)	(v)	(mp)
1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande	4 284 328		+1 026 000	

Utskottets ställningstagande

En reformering av flyktingmottagandet är en framtidsfråga för Sverige. Det finns en tydlig koppling mellan utanförskap och en misslyckad integrationspolitik. Svensk integrationspolitik måste därför föras i samklang med arbetslinjen. Vikten av egen försörjning och eget ansvar kan inte överskattas och måste genomsyra integrationspolitiken. Det ligger både i den enskilda individens och i samhällets intresse. För att motverka utvecklingen mot utanförskap behövs tydliga ekonomiska incitament där val av bostadsort som möjliggör egen försörjning stimuleras. Utskottet välkomnar därför en politisk inriktning som syftar till att nyanlända vuxna så snart som möjligt ska lära sig svenska och komma ut på arbetsmarknaden under sin första tid i Sverige. Arbetslinjen ska gälla även på detta område. Det är angeläget att incitamenten – t.ex. för den enskilda att snabbt ta ett arbete och lära sig svenska och för arbetsgivaren att anställa – stärks. Introduktionsperioden ska vara så kort som möjligt. Behoven av eventuella stöd bör tillgodoses inom ramen för den generella politiken. Mot bakgrund av detta välkomnar utskottet den av regeringen aviserade reformen på området.

När det gäller den statliga ersättningen till kommuner för flyktingmottagande anser utskottet att den förändrade roll som kommunerna kommer att ha i det nya systemet för nyanländas etablering bör leda till att riktlinjerna för ersättning omarbetas. Det är enligt utskottets mening lämpligt att avvakta med ställningstagande till den närmare utformningen av hur riktlinjer i det nya systemet bör utformas till den kommande beredningen av den

aviserade propositionen. Även när det gäller övergripande förslag om ansvar, utformande och finansiering av flyktingmottagande samt andra insatser som sammantaget påskyndar och öka möjligheterna till ökad etablering på arbetsmarknaden konstaterar utskottet att frågorna bereds i Regeringskansliet och presenteras i den kommande propositionen. Utskottet avstyrker därmed motionerna *Sf320 yrkandena 11–14 (v)*, *Sf379 yrkande 10 (s)*, *Sf385 yrkandena 1 och 3 (s)*, *A405 yrkande 1 (s)* och *A410 yrkande 8 (s)*.

När det gäller regional samverkan noterar utskottet att länsstyrelsens roll har inneburit ett mer regionalt synsätt i flyktingmottagandet med en utveckling mot ett ökat inslag av samverkan, samarbete och gemensamt ansvar mellan flera aktörer i flera kommuner. Utskottet noterar även att länsstyrelserna fått nya uppdrag för att förbättra mottagandet av nyanlända. De insatser som ska genomföras inkluderar bl.a. kartläggning av samhällsorientering för nyanlända invandrare på lokal och regional nivå, utveckling av en webbportal för samhällsinformation och nätverksträff om organiserad vidareflyttning. Frågan om regional samverkan utgör också en viktig del i den kommande reformen om ansvar, utformande och finansiering av flyktingmottagandet. Utskottet anser att den kommande reformen bör avvaktas och avstyrker därför motion *Sf320 yrkandena 15 och 16 (v)*.

Utskottet anser i likhet med motionärerna bakom *A331 (m)* att det urbana utvecklingsarbetet bör premieras. Utskottet noterar att regeringen under perioden 2008–2010 tillsammans med 21 kommuner bedriver ett urbant utvecklingsarbete som ska förbättra samordningen av insatserna mellan stat och kommun i stadsdelar med utbrett utanförskap. Som ett led i detta arbete har Boverket fått i uppdrag att analysera och kartlägga vilka mekanismer som kan påverka utvecklingen i stadsdelar med utbrett utanförskap. I uppdraget ska Boverket även identifiera metoder för en hållbar stadsplanering ur ett socioekonomiskt perspektiv. Boverkets analyser och övriga utvärderingar av det urbana utvecklingssamarbetet kommer att utgöra en grund för regeringens ställningstagande om utformningen av det lokala utvecklingsarbetet efter den nuvarande avtalsperioden. Utskottet anser att utvärderingarna av detta arbete samt den kommande propositionen om ett reformerat mottagande av nyanlända invandrare bör avvaktas och avstyrker därför motionerna *C375 yrkande 15 (v)*, *C390 yrkandena 38 och 42 (mp)*, *A205 yrkandena 1 och 2 (v)* och *A331 (m)*.

Mot bakgrund av det ovan anförda ställer sig utskottet bakom regeringens förslag om medelsanvisning på anslag 1:2 (*prop. 2009/10:1 utgiftsområde 13 punkt 2 i denna del*). Det innebär att Vänsterpartiets förslag i motion *A301 i denna del* inte kan godtas.

En sammanställning av anvisningen på anslag inom utgiftsområde 13 finns senare i betänkandet.

Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare (nytt anslag)

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet anslag 1:3 *Etableringsrätt till vissa nyanlända invandrare*. Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom regeringens förslag till medelsanvisning.

Propositionen och utskottets ställningstagande

Anslag 1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare

Inom området integration förs två nya anslag upp i statsbudgeten. Regeringen avser att under hösten 2009 lämna en proposition till riksdagen om att reformera mottagandet av vissa nyanlända invandrare med förslag om förbättringar för deras möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden och i samhällslivet. Förslagen i propositionen medför även behov av förändringar i anslagskonstruktionen. Mot denna bakgrund förs anslagen 1:3 *Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare* och 1:4 *Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare* upp i statsbudgeten.

Anslag 1:3 *Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare* ska användas för utbetalning av statlig etableringsersättning till personer som omfattas av den föreslagna lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

Regeringen föreslår att ett anslag på 7 miljoner kronor anvisas för 2010. Finansieringen sker genom att anslag 1:2 *Kommunersättning vid flyktmottagande* minskas med motsvarande belopp (*prop. 2009/10:1 utgiftsområde 13 punkt 2 i denna del*).

Propositionens förslag till anslag 1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare

Belopp i tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	(s)	(v)	(mp)
1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	7 000			

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte föranlett några motionsyrkanden. Enligt den aviserade propositionen om nyanländas etablering ska reformen träda i kraft den 1 december nästa år. Utskottet vill inte nu ta ställning till de närmare detaljerna om detta utan avvaktar den kommande propositionen. För att möjliggöra reformens ikraftträdande under budget-

året 2010 bör dock medel för dessa ändamål avsättas redan nu. *Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag (prop. 2009/10:1 utgiftsområde 13 punkt 2 i denna del).*

En sammanställning av anvisningen på anslag inom utgiftsområde 13 finns senare i betänkandet.

Ersättning till etableringslotsar (nytt anslag)

Utskottets förslag i korthet

I avsnittet behandlas anslag 1:4 *Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare* och en motion med påverkan på detta anslag. Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom regeringens förslag till medelsanvisning och avslår motionsyrkandet om minskning av anslaget.

Propositionen

Anslag 1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare

Anslag 1:4 *Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare* ska användas för utbetalning av ersättning till etableringslotsar och för Arbetsförmedlingens insatser för vissa nyanlända flyktingar.

Regeringen föreslår att ett anslag på 10 miljoner kronor anvisas för 2010 (*prop. 2009/10:1 utgiftsområde 13 punkt 2 i denna del*). Finansiering av anslaget sker genom att anslag 1:2 *Kommunersättningar vid flyktingmottagande* minskas med motsvarande belopp.

Motionen

Motion med anslagspåverkan 2010

I *Vänsterpartiets motion A301 i denna del* avvisas regeringens förslag om etableringslotsar. Vänsterpartiet är skarpt kritiskt till att privatisera delar av introduktionen av nyanlända till lotsar som ska skaffa fram jobb mot en prestationsbaserad ersättning. Människors möjligheter att få en bra start och kunna etablera sig på arbetsmarknaden och i samhället i stort ska inte vara beroende av privata vinstintressen. Mot denna bakgrund föreslår Vänsterpartiet att anslag 1:4 *Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare* minskas med 10 miljoner kronor som återförs till anslag 1:2 *Kommunersättningar vid flyktingmottagande*.

Propositionens och motionernas förslag till anslag 1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare

Belopp i tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	(s)	(v)	(mp)
1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare	10 000		-10 000	

Utskottets ställningstagande

I enlighet med budgetpropositionen vill utskottet betona betydelsen av en snabbare etablering på arbetsmarknaden, starkare incitament, ökad egenmakt och valfrihet för individen, klara och tydliga ansvarsförhållanden och bättre tillvaratagande av individens kompetens.

Utskottet vill i sammanhanget även framhålla den försöksverksamhet med etableringssamtal som utarbetats av Arbetsförmedlingen. Under 2009 och 2010 har Arbetsförmedlingen fått i uppdrag att tidigt efter beviljat uppehållstillstånd genomföra s.k. etableringssamtal med nyanlända invandrare. Försöksverksamheten omfattar sammanlagt ca 1 000 personer per år i Göteborg, Skellefteå och Karlskrona. Etableringssamtalen ska utgå från den kartläggning av individens yrkeserfarenhet och utbildningsbakgrund som Migrationsverket genomför under tiden då asylärendet prövas. Samtalen ska innehålla kvalificerad rådgivning och stöd för nyanlända. Detta ska sedan utmytna i en etableringsplan för personens fortsatta inträde i arbete, boende och deltagande i utbildningar eller andra insatser som kan stödja och påskynda personens inträde på arbetsmarknaden. En av de viktigaste delarna i etableringssamtalen är att tidigt informera om var i landet den nyanländes kompetens särskilt efterfrågas för att det ska kunna ligga till grund för beslut om bosättning. Att i ett tidigt skede betona vikten av val av bosättningsort för bästa möjliga förutsättningar till arbete och egen försörjning är centralt.

Enligt den aviserade propositionen om nyanländas etablering ska reformen träda i kraft den 1 december nästa år. Utskottet vill inte nu ta ställning till de närmare detaljerna om detta utan avvaktar den kommande propositionen. För att möjliggöra reformens ikraftträdande under budgetåret 2010 bör dock medel för dessa ändamål avsättas redan nu. Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag om medelsanvisning på anslag 1:4 (*prop. 2009/10:1 utgiftsområde 13 punkt 2 i denna del*) och motsätter sig Vänsterpartiets förslag (*motion A301 i denna del*).

En sammanställning av anvisningar på anslag inom utgiftsområde 13 finns senare i betänkandet.

Hemutrustningslån

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet anslag 1:5 *Hemutrustningslån*. Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom regeringens förslag till medelsanvisning och att riksdagen godkänner att lån får tas upp i Riksgäldskontoret enligt regeringens förslag.

Propositionen och utskottets ställningstagande

Anslag 1:5 Hemutrustningslån

Anslag 1:5 Hemutrustningslån används för att täcka räntekostnader för upplåningen av medel för lån till hemutrustning. Flyktingar och vissa andra utlänningar kan få statliga lån till hemutrustning när de ska etablera hushåll i Sverige. Omfattningen av låneverksamheten bestäms främst av antalet kommunmottagna flyktingar m.fl. och i vilken utsträckning de väljer att ta lån. Underskottet i verksamheten – i huvudsak låneeftergifter och bristande inbetalningar av räntor och amorteringar – täcks via anslaget.

Kapitalupplåningen för hemutrustningslån sker i Riksgäldskontoret. Den totala låneskulden för upptagna hemutrustningslån beräknas uppgå till drygt 1,1 miljarder kronor vid utgången av 2009. För 2010 beräknas att låneskulden ligger kvar på samma eller en något lägre nivå.

Antalet kommunmottagna flyktingar beräknas fortsätta att minska, vilket får till följd att behovet av nya lån minskar. Antalet låneeftergifter på grund av främst ålder och svag betalningsförmåga beräknas dock öka. Från och med 2010 har anslagsbehovet sammanlagt beräknats minska med 6 miljoner kronor och regeringen föreslår att ett ramanslag på 8,5 miljoner kronor anvisas för 2010 (*prop. 2009/10:1 utgiftsområde 13 punkt 2 i denna del*).

Regeringen föreslår att det under 2010 får tas upp lån i Riksgäldskontoret för hemutrustningslån upp till ett belopp om 1,2 miljarder kronor (*prop. 2009/10:1 utgiftsområde 13 punkt 1*).

Propositionens förslag till anslag 1:5 Hemutrustningslån

Belopp i tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	(s)	(v)	(mp)
1:5 Hemutrustningslån	8 519			

Regeringens förslag till medelsanvisning och godkännande av lån har inte föranlett några motionsyrkanden. *Utskottet* ställer sig bakom medelsanvisningen och föreslår att riksdagen godkänner att det under 2010 får tas upp

lån i Riksgäldskontoret för det samlade behovet av hemutrustningslån upp till ett belopp av 1,2 miljarder kronor (*prop. 2009/10:1 utgiftsområde 13 punkterna 1 och 2 i denna del*).

En sammanställning av anvisningen på anslag inom utgiftsområde 13 finns senare i betänkandet.

Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet anslag 1:6 *Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare*. Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom regeringens förslag till medelsanvisning.

Propositionen och utskottets ställningstagande

Anslag 1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare

Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet) är ansvarig myndighet för Europeiska fonden för integration av tredjelandsmedborgare inom EU:s ramprogram för solidaritet och hantering av migrationsströmmar.

Anslag 1:6 *Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare* används för utbetalningar till projekt som beviljar medel inom ramen för Integrationsfonden. Projekt som kan få stöd är bl.a. utbildningsinsatser avseende samhällsinformation, språk, historia och kultur.

Under perioden 2007–2013 kommer sammanlagt ca 825 miljoner euro, motsvarande ca 7,6 miljarder kronor, att fördelas mellan EU:s medlemsstater för att underlätta integrationen för nyanlända invandrare. EU-medlen avser projekt som påbörjats under 2007, men projektmedel har kunnat börja utbetalas först under 2009.

Anslagsbeloppet motsvarar EU:s finansiering av projekten medan inbetalningar från Europeiska kommissionen redovisas på en inkomsttitel. För 2009 har Sverige tilldelats ca 3 miljoner kronor mer av fondmedlen än vad som tidigare beräknats. Motsvarande medel föreslås bli tillförda anslaget fr.o.m. 2010 (*prop. 2009/10:1 utgiftsområde 13 punkt 2 i denna del*).

Propositionens förslag till anslag 1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare

Belopp i tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	(s)	(v)	(mp)
1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare	16 000			

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte föranlett några motionsyrkanden. *Utskottet* ställer sig bakom regeringens förslag (*prop. 2009/10:1 utgiftsområde 13 punkt 2 i denna del*).

En sammanställning av anvisningen på anslag inom utgiftsområde 13 finns senare i betänkandet.

Diskriminering

Diskrimineringsombudsmannen

Utskottets förslag i korthet

I avsnittet behandlas anslag 2:1 *Diskrimineringsombudsmannen* och en motion med påverkan på detta anslag. Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom regeringens förslag till medelsanvisning och avslår motionsyrkandet.

Bakgrund

I juni 2008 godkände riksdagen regeringens proposition *Ett starkare skydd mot diskriminering* (prop. 2007/08:96, bet. 2007/08:AU7, rskr. 2007/08:219). En ny *diskrimineringslag* (2008:567) och den nya *lagen* (2008:568) om *Diskrimineringsombudsmannen* trädde i kraft den 1 januari 2009. Diskrimineringsombudsmannen ska ha tillsyn över att lagen följs. Jämställdhetsombudsmannen (JämO), Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO), Handikappombudsmannen (HO) och Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO) avvecklades den 31 december 2008.

Propositionen

Anslag 2:1 Diskrimineringsombudsmannen

Anslag 2:1 *Diskrimineringsombudsmannen* används för den nya myndigheten Diskrimineringsombudsmannens förvaltningskostnader och finansierar Nämnden mot diskriminering. Regeringen föreslår att ett anslag på 93 miljoner kronor anvisas för 2010 (*prop. 2009/10:1 utgiftsområde 13 punkt 2 i denna del*).

Motionen

Motion med anslagspåverkan 2010

Miljöpartiet framhåller i motion A392 yrkande 1 i denna del att politiken mot diskriminering behöver skärpas och utvecklas. För att bl.a. kunna identifiera effektiva åtgärder mot diskriminering och för att utforma och genomföra strategier för att icke-diskrimineringsperspektivet ska genomsyra verksamheterna föreslås att anslaget till Diskrimineringsombudsmannen höjs med 20 miljoner kronor per år 2010, 2011 och 2012.

Propositionens och motionernas förslag till anslag 2:1 Diskrimineringsombudsmannen

Belopp i tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	(s)	(v)	(mp)
2:1 Diskrimineringsombudsmannen	93 080			+20 000

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens uppfattning att arbetet mot diskriminering även fortsättningsvis måste ha högsta prioritet. Denna bedömning omfattar även utgångspunkten att insatser mot diskriminering bör stärkas. Prioriteringen av arbetet mot diskriminering var en bakgrund till reformen med en sammanslagen diskrimineringslagstiftning och inrättandet av en gemensam ombudsmannamyndighet för samtliga diskrimineringsgrunder.

Utskottet anser i likhet med regeringen att det är angeläget att både den som anser sig utsatt för diskriminering och den som diskrimineringsförbuden riktar sig till får kunskap och information om den nya lagen och den nya myndigheten. Utskottet noterar att Diskrimineringsombudsmannen under 2009 fått särskilda medel för informations- och utbildningsinsatser om den nya diskrimineringslagen. Utskottet delar även regeringens uppfattning att arbetet med att säkerställa samma skydd oavsett diskrimineringsgrund måste ha högsta prioritet liksom att det måste vara av högsta prioritet att lagstiftningen är så effektiv och så heltäckande som möjligt även i fortsättningen. Som sägs i propositionen behöver flera frågor över-

vägas i detta syfte, exempelvis frågan om ett skydd mot diskriminering på grund av ålder ska införas på de samhällsområden som i dag saknar ett sådant skydd i diskrimineringslagen. Detsamma gäller frågan om bristande tillgänglighet för personer med funktionshinder som en form av diskriminering och de ekonomiska konsekvenserna av detta.

Mot bakgrund av det ovan anförda ställer sig utskottet bakom regeringens förslag om medelsanvisning på anslag 2:1 (*prop. 2009/10:1 utgiftsområde 13 punkt 2 i denna del*) och motsätter sig Miljöpartiets förslag (motion A392 yrkande 1 i denna del).

En sammanställning av anvisningar på anslag inom utgiftsområde 13 finns senare i betänkandet.

Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.

Utskottets förslag i korthet

I avsnittet behandlas anslag 2:2 *Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.* och två motioner med påverkan på detta anslag. Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom regeringens förslag till medelsanvisning och avslår motionsyrkanden om ökat anslag till åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.

Propositionen

Anslag 2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.

Anslag 2:2 *Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.* används för insatser mot diskriminering, rasism, homofobi och liknande former av intolerans. Anslaget används också för stöd till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck samt för stöd till verksamheter som förebygger och motverkar diskriminering.

Regeringen föreslår att anslaget ökas med 10 miljoner kronor under 2010–2012 för verksamheter som förebygger och motverkar diskriminering. Regeringen föreslår att ett anslag på 24,9 miljoner kronor anvisas för 2010 (*prop. 2009/10:1 utgiftsområde 13 punkt 2 i denna del*).

Motionerna

Motioner med anslagspåverkan 2010

Socialdemokraterna begär i motion A405 yrkandena 2 och 6 i denna del ett tillkännagivande om ett utvecklat antidiskrimineringsarbete. I motionen framhålls att det är kostsamt för såväl individen som samhället när individer inte släpps in eller tillåts delta i arbetslivet fullt ut. För att nå resultat är det viktigt att arbetet mot diskriminering förs systematiskt. Att bevaka

att diskrimineringslagar, kollektivavtal och andra arbetsrättsliga regler efterlevs på de enskilda arbetsplatserna är en viktig och grundläggande uppgift för parterna. Det framhålls vidare i motionen att det är viktigt att kunskapsnivån om diskrimineringsgrunderna och metoderna att motverka diskriminering stärks genom utbildning t.ex. för arbetsmarknadens parter. I motionen föreslås att anslaget ökas med 30 miljoner kronor, varav 20 miljoner kronor avsätts till Diskrimineringsombudsmannens verksamhet och 10 miljoner kronor till diskrimineringsutbildningar.

Miljöpartiet anför i motion A392 yrkande 1 i denna del att en politik för enbart formell likabehandling inte räcker. Politiken mot diskriminering behöver skärpas och utvecklas. Ett åtgärds paket för lika rättigheter föreslås, och anslaget tillförs 89 miljoner kronor för 2010. Följande insatser föreslås: att antidiskrimineringsklausuler införs i all statlig upphandling med stöd i en ny förordning (5 miljoner kronor), att ett långsiktigt organisationsstöd ges till utsatta grupper (70 miljoner kronor), att hbt-kompetens i vården utvecklas (6 miljoner kronor), att stödet till Centrum mot rasism återinförs (3 miljoner kronor) och att antidiskrimineringsbyråer tillförs medel för statistikinsamling (5 miljoner kronor).

Propositionens och motionernas förslag till anslag 2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.

Belopp i tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	(s)	(v)	(mp)
2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	24 918	+30 000		+89 000

Utskottets ställningstagande

Rasism, främlingsfientlighet, homofobi, sexism, könsdiskriminering, diskriminering av personer med funktionshinder och andra former av intolerans är tydliga indikatorer på ett intolerant klimat och måste aktivt motverkas. Rasistiska och andra uppfattningar och värderingar som står i strid med principen om alla människors lika värde utgör ytterst en utmaning av hela den värdegrund som bär upp en demokrati.

Utskottet anser i likhet med regeringen att det är viktigt att både den som anser sig utsatt för diskriminering och den som diskrimineringsförbuden riktar sig mot får kunskap och information om den nya diskrimineringslagen och den nya myndigheten, Diskrimineringsombudsmannen. Utskottet konstaterar att Diskrimineringsombudsmannen under 2009 fått särskilda medel för informations- och utbildningsinsatser. Vidare noterar utskottet att regeringen kommer att följa tillämpningen av diskrimineringslagen. Det gäller t.ex. ersättningsnivåer vid diskriminering och utgången av mål i Arbetsdomstolen och de allmänna domstolarna. Utskottet ställer

sig bakom regeringens uppfattning att det är viktigt att i det fortsatta arbetet skapa förutsättningar för analys och uppföljning inom området. Utskottet konstaterar att Diskrimineringsombudsmannen fått i uppdrag att låta genomföra en studie av olika utsatta gruppers upplevelser av diskriminering.

Utskottet ansluter sig även till regeringens inställning att inte bara rättsväsendets centrala insatser mot rasism, homofobi och andra former av intolerans är viktiga utan också andra aktörers arbete i detta avseende. De statliga insatserna omfattar bl.a. ekonomiskt stöd till ideella organisationer som bedriver verksamheter mot rasism och liknande former av intolerans samt stöd till organisationer för homosexuella, bisexuella, transexuella och personer med könsöverskridande identitet eller uttryck. Dessa stöd utgör, enligt utskottets mening, ett viktigt bidrag i arbetet med att skapa kontinuitet i de ideella organisationernas arbete mot rasism, homofobi och andra liknande former av intolerans.

Utskottet välkomnar regeringens arbete med att driva principen om icke-diskriminering såväl nationellt som internationellt. Utskottet välkomnar också att regeringen arbetar för ett antagande av ett EG-direktiv som säkerställer samma nivå av skydd mot diskriminering för var och en av de diskrimineringsgrunder som omfattas av direktivet. Utskottet noterar även regeringens konferens, Equality Summit, under hösten 2009, som syftade till att genom kunskaps- och erfarenhetsutbyte stärka och effektivisera arbetet mot alla former av diskriminering samt främja lika rättigheter och möjligheter inom EU. Därutöver noterar utskottet regeringens arbete i andra internationella forum, såsom FN och Europarådet, för principen om alla människors lika värde, inte minst hbt-frågor och romernas situation.

Utskottet vill sammanfattningsvis uttrycka sitt stöd för den tydliga viljeinriktning som regeringen visat när det gäller arbetet mot diskriminering och rasism m.m.

Utskottet ställer sig bakom regeringens anslagsförslag (*prop. 2009/10:1 utgiftsområde 13 punkt 2 i denna del*). Det innebär att motionerna A392 yrkande 1 i denna del (*mp*) och A405 yrkandena 2 och 6 i denna del (*s*) inte bör godtas.

En sammanställning av anvisningen på anslag inom utgiftsområdet 13 finns senare i betänkandet.

Jämställdhet

Insatser för jämställdhet

Utskottets förslag i korthet

I avsnittet behandlas anslag 3:1 *Särskilda jämställdhetsåtgärder* och tre motioner som har påverkan på anslaget. Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom regeringens förslag till medelsanvisning och avslår motionsyrkandena.

Propositionen

Anslag 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder

Anslag 3:1 *Särskilda jämställdhetsinsatser* används för att stödja projekt och insatser som främjar jämställdhet mellan kvinnor och män. Utgiftsprognosen för 2009 är 135 miljoner kronor högre än anvisade medel. Skälet är att en del av det anslagssparande som fördes över från 2008 kommer att användas 2009. Dessutom kommer flertalet av åtgärderna inom ramen för den särskilda jämställdhetssatsningen som startade 2007 att medföra utgifter under åren 2009–2010.

Regeringen föreslår att ett anslag på 400 miljoner kronor anvisas för 2010.

I propositionen beskrivs flera av de projekt som regeringen satsat på inom ramen för de av regeringen fastställda delmålen för jämställdhetspolitiken. När det gäller delmålet Jämn fördelning av makt och inflytande har regeringen fokuserat på styrelsrepresentationen. I arbetet med att nå slutmålet 50 % kvinnor och 50 % män bland ledamöterna i de centrala statliga myndigheternas styrelser har regeringen bl.a. gett Verket för förvaltningsutveckling (Verva) i uppdrag att genomföra ett program för kvinnors karriärutveckling i staten. Ansvaret för programmet övergick till Kompetensrådet för utveckling i staten i januari 2009 och en sammanfattande rapport om hur programmet avslöpt ska redovisas till Regeringskansliet i mars 2011. Regeringen har även beviljat Almi Företagspartner AB medel för att samordna ett nationellt styrelseprogram för kvinnor.

Inom ramen för delmålet om ekonomisk jämställdhet har regeringen i juni 2009 till riksdagen överlämnat skrivelsen *En jämställd arbetsmarknad – regeringens strategi för jämställdhet på arbetsmarknaden och i näringslivet* (skr. 2008/09:198). I skrivelsen redovisar regeringen sina bedömningar av vilka som är de viktigaste utmaningarna för jämställdhet på arbetsmarknaden och i näringslivet samt vilken inriktning politiken bör ha för att möta dessa. Regeringen har också tillsatt en delegation för jämställdhet i högskolan (dir. 2009:7). Delegationen ska särskilt uppmärksamma och motverka könsbundna utbildningsval till högskolan och den minskade andelen män som söker sig till högre utbildning. Vidare har regeringen tillsatt en delegation för jämställdhet i skolan (dir. 2008:75) som utifrån

skolans värdegrundsuppdrag ska lyfta fram och utveckla kunskap om jämställdhet i skolan. Därutöver har regeringen gett Skolverket i uppdrag att genomföra utvecklingsinsatser inom jämställdhetsområdet i skolan.

När det gäller jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet har Statistiska Centralbyrån (SCB) fått regeringens uppdrag att genomföra en tidsanvändningsundersökning. Undersökningen ska ge kunskaper om svenskt vardagsliv och om hur kvinnor och män fördelar sin tid på olika aktiviteter.

Inom ramen för delmålet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra nämns att genomförandet av regeringens handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck, samt våld i samkönade relationer fortsätter. Samtliga 56 åtgärder i handlingsplanen har påbörjats. På motsvarande sätt har genomförandet av de 36 åtgärder som identifierats i handlingsplanen mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål påbörjats. Brottsförebyggande rådet har fått i uppdrag att följa upp åtgärderna i de två handlingsplanerna.

Därutöver beskrivs olika projekt som inletts för att bl.a. stärka arbetet med jämställdhetsintegrering inom offentlig sektor. Till exempel stöder regeringen även genomförandet på kommunal nivå genom bidrag till Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Därtill bör nämnas att Göteborgs universitet fått i uppdrag att vidareutveckla metoder för jämställdhetsintegrering i staten, skapa ett forum för erfarenhetsutbyte om jämställdhetsintegrering och skapa förutsättningar för ett långsiktigt stöd för jämställdhetsintegrering. Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS) har på regeringens uppdrag under 2008 lämnat stöd till forskning om kvinnors hälsa genom att fördela bidrag till forskningsprojekt, gästforskare och forskarnätverk.

Regeringen avser att återkomma till riksdagen med en redovisning våren 2010 om hur den särskilda jämställdhetsatsningen har använts. När hela satsningen är genomförd kommer en slutlig uppföljning och utvärdering att göras och redovisas för riksdagen. En bedömning av resultat och målfyllelse kommer att ligga till grund för ställningstaganden om fortsatta satsningar på området.

Regeringen föreslår att ett anslag på ca 400 miljoner kronor anvisas för 2010 (*prop. 2009/10:1 utgiftsområde 13 punkt 2 i denna del*).

Motionerna

Motioner med anslagspåverkan 2010

Socialdemokraterna framhåller i motion A405 yrkandena 3, 5 och 6 i denna del att det fortsatta arbetet med att skapa mönsterarbetsplatser bör stödjas. Mönsterarbetsplatser innebär att arbetsgivare och anställda tillsammans verkar för en bättre arbetsplats. För att välfärdssektorerna, som står inför stora generationsväxlingar de närmaste åren, ska bli så attraktiva att fler väljer dessa samtidigt som fler jobbar kvar, måste den gemensamma

sektorn bli ett föredöme och erbjuda attraktiva arbetsvillkor. Det kräver inflytande över det egna arbetet, målsättningar för att kunna erbjuda önskade sysselsättningsgrader och rätt till trygga anställningar. Parternas roll för att skapa mönsterarbetsplatser är central. Socialdemokraterna anför att riktade insatser behövs för att man i ökad utsträckning ska kunna nå även anhöriginvandrare när det gäller förutsättningarna för arbete och egen försörjning i Sverige. Anslag 3:1 *Särskilda jämställdhetsåtgärder* bör ökas med 20 miljoner kronor, varav 10 miljoner kronor för ett tvåårigt projekt för främjandet av mönsterarbetsplatser och 10 miljoner kronor för ett projekt för nyanlända kvinnors etablering 2010.

Vänsterpartiet anför i motion A301 i denna del att tid, makt och pengar mellan grupperna kvinnor och män måste omfördelas. I strategin för en jämställd ekonomi är huvudpunkterna rätt till fast jobb på heltid, rätt till barnomsorg på obekvämt arbetstid, individualiserad föräldraförsäkring, ett kompetenslyft inom vård och omsorg, en jämställdhetsminister med eget departement och ett jämställdhetspolitiskt råd som ska granska politiska reformer ur ett genusperspektiv. *Vänsterpartiet* anser att man ska budgetera för dessa satsningar på respektive utgiftsområde. På anslag 3:1 *Särskilda jämställdhetsåtgärder* avsätts medel för tidsbegränsade jämställdhetsprojekt, såsom delegationen för jämställdhet i högskolan, delegationen för jämställdhet i skolan, SCB:s tidsanvändningsstudie och projektmedel för ideella organisationers jämställdhetsarbete – totalt 180 miljoner kronor för 2010. I motionen föreslås att anslag 3:1 *Särskilda jämställdhetsåtgärder* därför minskas med 220 miljoner kronor.

I sin motion A392 *yrkande 1 i denna del* föreslår *Miljöpartiet* inga förändringar i anslaget storlek. Däremot föreslås en omprioritering bland de projekt som de nuvarande pengarna går till. Till exempel föreslås att ett särskilt jämställdhetsråd inrättas och att ytterligare medel tillskjuts kvinnojourerna.

Motion utan anslagspåverkan 2010

I motion A347 av *Lennart Sacrédeus (kd)* föreslås ett nytt jämställdhetsmål med syfte att minska skilsmässorna i Sverige. I motionen anför att jämställdhet ännu inte uppnåtts och att politiken på området även bör inbegripa satsningar på konfliktlösning inom familjen.

Propositionens och motionernas förslag till anslag 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder

Belopp i tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	(s)	(v)	(mp)
3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	400 094	+20 000	-220 000	

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill i enlighet med tidigare budgetbetänkanden som avser frågor om integration och jämställdhet uttrycka sin tillfredsställelse med att regeringen valt att under mandatperioden kraftigt öka resurserna till jämställdhetsarbetet och prioritera några centrala frågor där genomslaget kan bli större. Jämställdhetspolitiken har tillförts medel motsvarande 1,6 miljarder kronor för en särskild jämställdhetsatsning under åren 2007–2010. Under denna period har resurserna till jämställdhetspolitiken mer än tiodubblats. Detta har möjliggjort en omfattande satsning på att utveckla jämställdheten inom angelägna och strategiska områden. Satsningar har framför allt gjorts inom ramen för de av regeringen fastställda delmålen för jämställdhetspolitiken: en jämn fördelning av makt och inflytande, ekonomisk jämställdhet och jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet samt att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Sammantaget har 54 miljoner kronor fördelats till olika åtgärder för en jämnare fördelning av makt och inflytande mellan kvinnor och män, 317 miljoner kronor till olika åtgärder för att uppnå målet om ekonomisk jämställdhet, 20 miljoner kronor för att uppnå målet om jämn fördelning av det obetalda arbetet och 680 miljoner kronor till insatser inom ramen för handlingsplanen för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck, samt våld i samkönade relationer (skr. 2007/08:39) och handlingsplanen mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål (skr. 2007/08:167). Därutöver har medel från den särskilda jämställdhetsatsningen fördelats till Ungdomsstyrelsen, till forskning och kunskapsutveckling och till olika åtgärder för att arbetet med jämställdhetsintegrering ska stärkas inom offentlig sektor. Ungdomsstyrelsen har regeringens uppdrag att fördela medel i form av bidrag till organisationer och verksamheter som driver projekt som syftar till att främja jämställdhet.

Utskottet ställer sig bakom regeringens höga ambitionsnivå och en fortsatt prioritering av jämställdhetspolitiken. Utskottet stöder också inriktningen på strategiskt viktiga åtgärder för att motverka och förändra system som konserverar fördelningen av makt och resurser mellan könen på samhälls- och arbetsmarknaden. Enligt utskottets mening är det viktigt att bryta strukturer och värderingar som leder till minskad valfrihet för både kvinnor och män och tvingar in kvinnor och män i olika roller. Politiken ska också skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt och möjligheter att påverka sin livssituation. I detta sammanhang vill utskottet också framhålla betydelsen av att familjer får bättre möjlighet att utifrån sina behov välja den barnomsorg som är lämplig för barnet. Det underlättar för människor att kombinera föräldraskap och förvärvsarbete.

Utskottet kan konstatera att regeringens satsning på att utveckla och stärka jämställdheten inom olika områden är omfattande. Utskottet noterar även att genomförandet av de särskilda jämställdhetsåtgärderna pågår och att insatserna kommer att följas upp och utvärderas, vilket kommer att ge kunskap om resultat och fortsatta utvecklingsbehov. Utskottet välkomnar

att regeringen våren 2010 kommer att lämna en särskild skrivelse med en redovisning av satsningen, anslagets användning och resultat. Mot bakgrund av det ovan anförda kan utskottet inte godta motionerna A392 *yrkande 1 i denna del (mp)* och A405 *yrkandena 3, 5 och 6 i denna del (s)*.

Utskottet anser att regeringens politik sammantaget innehåller både övergripande strategiska insatser och specifika insatser på prioriterade områden. Utskottet kan därför inte ansluta sig till den kritik av regeringens politik som uttrycks i motion A301 *i denna del (v)*. Utskottet motsätter sig även den minskning av anslaget som Vänsterpartiet föreslår.

När det gäller målen för jämställdhetspolitiken erinrar utskottet om sitt stöd för målet för jämställdhetspolitiken att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv, som riksdagen tidigare uttalat (senast i bet. 2008/09:AU1). Utskottet noterar även att det inom Regeringskansliet pågår ett internt arbete med att följa upp jämställdhetspolitiken. Genom ett systematiskt uppföljningsarbete ska jämställdhetspolitiken bedrivas mer strategiskt och långsiktigt. Regeringen avser att ta fram ett antal indikatorer för att möjliggöra en uppföljning av tillståndet och utvecklingen inom området. Motion A347 *(kd)* avstyrks därmed.

Utskottet ställer sig bakom den medelsanvisning som regeringen föreslagit på anslag 3:1 *Särskilda jämställdhetsåtgärder (prop. 2009/10:1 utgiftsområde 13 punkt 2 i denna del)*. Det innebär att motionerna A301 *i denna del (v)*, A392 *yrkande 1 i denna del (mp)* och A405 *yrkandena 3, 5 och 6 i denna del (s)* inte kan godtas. En sammanställning av anvisningen på anslag inom utgiftsområde 13 finns senare i betänkandet.

Sammanställning av anslagen på utgiftsområde 13 för 2010

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör sammanfattningsvis godkänna regeringens förslag till fördelning på anslag på utgiftsområde 13.

Riksdagen bör även godkänna regeringens förslag om att det under 2010 får tas upp lån i Riksgäldskontoret för det samlade behovet av hemutrustningslån upp till ett belopp av 1,2 miljarder kronor.

De i sammanhanget behandlade motionerna bör avslås.

Utskottets ställningstagande

Mot bakgrund av det som tidigare anförts av utskottet i anslutning till respektive anslag på utgiftsområde 13 tillstyrker utskottet regeringens förslag till fördelning på anslag på utgiftsområdet (prop. 2009/10:1 utgiftsom-

råde 13 punkt 2) och avstyrker samtliga motionsyrkanden som rör anslagen. Utskottet tillstyrker även att lån får tas upp i Riksgäldskontoret (prop. 2009/10:1 utgiftsområde 13 punkt 1).

Utskottets förslag till riksdagsbeslut i fråga om anslagen på utgiftsområdet framgår av bilaga 2. En sammanställning av utskottets ställningstagande i förhållande till oppositionspartiernas förslag finns i bilaga 3.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Invandrares kommunbosättningar, punkt 2 (s)

av Berit Högman (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Ann-Christin Ahlberg (s), Patrik Björck (s) och Jennie Nilsson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:Sf379 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkande 10 och avslår motionerna

2009/10:Sf320 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkandena 11–16 och

2009/10:Sf385 av Leif Jakobsson m.fl. (s) yrkandena 1 och 3.

Ställningstagande

Flyktningmottagandet är inte jämnt fördelat över landet. Ett antal kommuner tar ett stort ansvar för mottagandet medan andra intagit en minst sagt restriktiv hållning. Denna utveckling är olycklig. Trycket på de kommuner som påtagit sig ansvaret är mycket hårt och kan skapa en rad problem, inte minst under rådande konjunkturläge. Alla landets kommuner måste solidariskt ta ansvar för flyktningmottagandet.

Vad som ovan anförts bör ges regeringen till känna, vilket innebär att vi tillstyrker motion Sf379 yrkande 10.

2. Invandrares kommunbosättningar, punkt 2 (v)

av Josefin Brink (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:Sf320 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkandena 11–16 och

avslår motionerna

2009/10:Sf379 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkande 10 och

2009/10:Sf385 av Leif Jakobsson m.fl. (s) yrkandena 1 och 3.

Ställningstagande

Vänsterpartiet föreslår att en lagstiftning ska genomföras som gör samtliga kommuner i Sverige skyldiga att tillhandahålla flyktingmottagande. Det innebär att alla kommuner ska förbereda för mottagande av nyanlända flyktingar och anhöriga vad gäller bosättning, introduktionsprogram, sfi, skola och förskola osv. En sådan plikttag föreslogs av regeringens utredning om nyanländas arbetsmarknadsetablering (SOU 2008:58).

Det exakta antalet personer som varje kommun sedan ska ordna bosättning för ska vägas mot kommunens storlek befolkningsmässigt och preciseras i separata årliga överenskommelser. Migrationsverket och länsstyrelserna ska enligt vårt förslag teckna överenskommelser om vidarebosättning för flyktingar inom respektive län, och länsstyrelsen ansvarar sedan för att bestämma det exakta antalet platser i respektive kommun och att överenskommelser med kommunerna därefter kommer till stånd. I detta sammanhang bör regeringen överväga vilka sanktioner som bör riktas mot kommuner som bryter mot lagstiftningen.

För att en plikttag om flyktingmottagande ska vara verkningfull måste lagstiftningen preciseras med tydliggöranden om vad detta åtagande innebär i praktiken. Vänsterpartiets mening är att det är kommunen som ska vara huvudaktör för utförandet av introduktionsinsatser. Den konkreta innebörden av det kommunala åtagandet för flyktingmottagandet måste därför tydliggöras och preciseras. Det innebär att innehållet i de kommunala introduktionsprogrammen ska förtydligas och styras nationellt, liksom ansvaret för att tillhandahålla bostäder och arbetsmarknadspolitiska insatser.

För att kommunerna ska kunna svara för ett fullgott mottagande måste statens ersättning bättre än i dag motsvara kostnaderna. Vi vill därför höja och se över utformningen av schablonersättningen så att statens ersättning till kommunerna för flyktingmottagandet bättre än i dag överensstämmer med de kostnader detta ansvar medför. Utöver kostnaderna för utbetalning av fastställd introduktionsersättning ska den statliga ersättningen till kommunerna för flyktingmottagandet även täcka kostnader för att ordna introduktionsinsatser för nyanlända, sfi, rehabilitering osv.

För att personer som fått uppehållstillstånd genom anknytning också ska ha tillgång till introduktion och för att kommunerna ska ges ersättning även när denna grupp bosätter sig i kommunen bör regelverket ändras. I dag får kommunerna ersättning endast för anhöriga till flyktingar som kommer till Sverige inom två år efter det att anknytningspersonen fått uppehållstillstånd. Detta sätter upp svåra hinder för personer som anhöriginvandrat, av vilka många är kvinnor, när det gäller språkkunskaper och förutsättningarna för vidare etablering i Sverige. Dessutom skapar detta en obalans i kommunernas förutsättningar att planera för introduktionen. Vi föreslår att kommunerna ges ersättning för personer som anhöriginvandrat upp till sex år efter det att anknytningspersonen fått en kommunplacering.

Samtidigt som en pliktlag om alla kommuners skyldigheter i flyktingmottagandet införs är det viktigt med samverkan där alla parter verkligen ömsesidigt tar sitt ansvar. Arbetsmarknadsläget och situationen på bostadsmarknaden ser ju olika ut i olika delar av landet. Regeringen bör verka för att en vägledning tas fram om kommunsamverkan som ett verktyg för att underlätta nyanländas arbetsmarknadsetablering.

I budgetpropositionen avsätts varje år medel inom kommunersättningarna för flyktingmottagande som ett stimulansbidrag för utflyttning från storstäderna. Vänsterpartiet är mycket kritiskt till denna form av åtgärd. Vi menar att eventuella utflyttningsinsatser bör rikta sig till hela befolkningen och inte enbart till asylsökande och flyktingar. Därför bör den ansvariga myndigheten ges i uppdrag att uppmuntra människor att bosätta sig i hela landet. Samtidigt ska Migrationsverket uppmuntra och erbjuda möjligheter för människor att söka alternativa bostadsorter.

Vad som ovan anförts bör ges regeringen till känna, vilket innebär att jag tillstyrker motion Sf320 yrkandena 11–16.

3. Nyanlända invandrares arbetsmarknadsetablering, punkt 3 (s)

av Berit Högman (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Ann-Christin Ahlberg (s), Patrik Björck (s) och Jennie Nilsson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:A405 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 1 och 2009/10:A410 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 8.

Ställningstagande

I budgetpropositionen förklarar regeringen att den avser att presentera en integrationspolitisk proposition under hösten 2009. Vi utgår från att de anslag som föreslås i budgetpropositionen kommer att preciseras och sättas i ett större sammanhang när den integrationspolitiska propositionen presenteras. Utan att ha tillgång till en tydligare bild är det svårt att utifrån budgetpropositionen bedöma regeringens politik på området. Vi väljer därför att inte i detta sammanhang ta ställning till de förslag som framförs av regeringen.

Det står klart att regeringen avser att ge Arbetsförmedlingen ett större ansvar vid etableringen av nyanlända invandrare. Att tydligare sätta jobben i fokus vid etableringen är en utveckling vi ställer oss positiva till. Det krävs en tydligare och bättre fungerande arbetslinje för dem som nyss kommit till vårt land. Detta innebär att den nyanlända bör erbjudas validering

av sina kunskaper, möjligheter till komplettering av tidigare utbildning och yrkeskunskap och en svenskundervisning som är individanpassad och ändamålsenlig.

Statens ansvar för såväl mottagandet av asylsökande som introduktionen av nyanlända behöver ses över och förtydligas, och det måste göras i ett sammanhang. Som en del i en sådan översyn ingår formerna för statens samarbete med kommunerna. Vi vill uppmärksamma att flera kommuner som står för en stor andel av mottagandet har utvecklat en väl fungerande organisation för att kunna ta emot nyanlända. Det vore till stor skada för integrationspolitiken om dessa erfarenheter och funktioner inte skulle tas till vara när huvudansvaret överförs till Arbetsförmedlingen.

Regeringen lägger också fram förslag om s.k. etableringslotsar. Vi ställer oss tveksamma till förslaget om lotsar i form av privata aktörer. Det finns en uppenbar risk för oklara ansvarsförhållanden och befogenheter mellan den ansvariga myndigheten och de fristående aktörerna.

Vårt svar på regeringens integrationspolitiska proposition kommer mer utförligt att beskriva den socialdemokratiska politiken på området.

Vi tror att det behövs riktade insatser i syfte att i ökad utsträckning kunna nå även anhöriginvandrare när det gäller förutsättningarna för arbete och egen försörjning i Sverige. I många fall handlar detta om kvinnor som har visat sig ha ännu svårare än män att etablera sig på arbetsmarknaden. Som framgår av vårt särskilda yttrande anslår vi 10 miljoner kronor till ett tvåårigt projekt för att främja nyanlända kvinnors etablering (utgiftsområde 13).

Det anförda innebär att motionerna A405 yrkande 1 och A410 yrkande 8 bör bifallas.

4. Urban utvecklingspolitik, punkt 4 (v)

av Josefin Brink (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:C375 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 15 och avslår motionerna

2009/10:C390 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkandena 38 och 42,

2009/10:A205 av Amineh Kakabaveh (v) yrkandena 1 och 2 samt

2009/10:A331 av Staffan Appelros m.fl. (m).

Ställningstagande

Vänsterpartiet menar att samhället måste omdefiniera problemen då det gäller segregationen i boendet. En nyanserad bild måste fram, där förslag till åtgärder inte bara utgår från att det är de s.k. utsatta områdena som har problem. Vi menar att det i grunden är i homogena villaförorter och i storstädernas innerområden som den verkliga segregationen finns. Det är Östermalm i Stockholm, Askim i Göteborg och Bunkeflo i Malmö som är resultatet av det strukturella förtryck som upprätthåller det svenska klass-samhället.

Integration handlar inte om att minoritetsgrupper ska anpassa sig till majoritetssamhället utan om ett ömsesidigt ansvar. Det är alltså inte ett ”invandrarproblem”. Det är hög tid att kommuner blir skyldiga att genomföra integrationsprojekt riktade till verkligt segregerade, icke-marginaliserade bostadsområden.

Vad som ovan anförts bör ges regeringen till känna, vilket innebär att jag tillstyrker motion C375 yrkande 15.

5. Urban utvecklingspolitik, punkt 4 (mp)

av Jan Lindholm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:C390 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkandena 38 och 42 samt avslår motionerna

2009/10:C375 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 15,

2009/10:A205 av Amineh Kakabaveh (v) yrkandena 1 och 2 samt

2009/10:A331 av Staffan Appelros m.fl. (m).

Ställningstagande

Miljöpartiet anser att det är viktigt att ingen stadsdel och inget bostadsområde blir de övergivnas område. Samhället måste vidta åtgärder som innebär att alla områden har en attraktion som gör att människor väljer att stanna kvar i området även när de får ekonomiska möjligheter att lämna det. Inget område ska vara så oattraktivt att alla som får möjlighet väljer att lämna det. Metoderna kan vara olika, men vi anser att de har en sak gemensamt och det är att målet ska vara mångfald.

Det flyktbeteende vi beskriver ovan riskerar även att leda till utarmning och likriktning på många andra plan än det ekonomiska. Vi anser att det är av stor vikt att områden inte blir ekonomiskt, socialt, kulturellt eller språkligt alltför avskilda från samhället i övrigt. Det krävs att regeringen tar ett ansvar för att motverka den utvecklingen. Även här anser vi att ett

aktivt mångfaldsarbete är en framgångsväg. Att lyfta fram varje individs erfarenheter och kunskaper och bygga på de lokala resurser som alltid finns ger framtidstro. Vi kräver att regeringen aktivt arbetar för att en sådan utarmning inte sker.

Erfarenheter visar också att arbete med integration och social utveckling är svårt. Kommuner, frivilligorganisationer och andra aktörer har genomfört olika projekt om den sociala situationen i olika områden. Samordningen mellan alla aktörer behöver förbättras, ett ökat erfarenhetsutbyte behöver ske, och inte minst måste tillgången till spetskompetens säkras. En enskild kommun kan inte ensam möta utmaningar som faktiskt berör olika ansvarsområden. Små kommuner kan inte heller ha alla nödvändiga resurser, och i storstadsområden kan kommungränserna ibland gå rakt igenom ett område, vilket gör ansvaret svårt att fördela.

Staten måste ta sitt ansvar tidigt. Självklart har stora kommuner mer resurser än små kommuner, men ingen kommun kan på egen hand klara att vända en negativ utveckling i bostadsområden vars invånare bor där i huvudsak därför att de inte har andra alternativ. Nationell spetskompetens och lokal samordning av insatser inte bara från kommunalt håll utan även från frivilligsektorn och näringslivet är nödvändigt för att nå framgång. Ingen annan part än staten kan ge den stimulans som krävs för att få ”alla med på tåget”. Det handlar både om legitimitet och om projektstöd.

Miljöpartiet anser att regeringen bör axla den ledarroll som krävs för att, tillsammans med kommuner, byggbolag och andra aktörer, öka tempot i arbetet med att motverka segregationen i de mest utsatta områdena i landet.

Vad som ovan anförts bör ges regeringen till känna, vilket innebär att jag tillstyrker motion C390 yrkandena 38 och 42.

Särskilda yttranden

1. Anslag på utgiftsområde 13 för 2010, punkt 6 (s)

Berit Högman (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Ann-Christin Ahlberg (s), Patrik Björck (s) och Jennie Nilsson (s) anför:

I vår motion avseende utgiftsområde 13 beskriver vi socialdemokrater vår politik inom området integration och jämställdhet. Våra förslag har tagits fram för att tackla de utmaningar Sverige står inför: välfärdens bristande kvalitet, de växande klyftorna, underskotten i de offentliga finanserna, klimatkrisen och, i synnerhet, den stigande arbetslösheten. Vi socialdemokrater lägger fram förslag om en sammanhållen politik för en sammanhållen nation i stället för den politik regeringen nu bedriver. Ökade orättvisor har inte varit och är inte heller i framtiden svaret på människors problem.

Majoriteten i riksdagen bestående av Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna har den 18 november 2009 fastställt andra ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och gör en annan beräkning av statens inkomster avseende 2010 än vad som skulle bli fallet med våra förslag. Det innebär att riksdagen för detta år nu har fastställt såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena och fattat beslut om de skatte- och avgiftsförändringar som ska träda i kraft nästa år. För budgetåret 2010 gäller därmed att de samlade utgifterna för utgiftsområde 13 inte får överstiga 4 892 844 000 kr under riksdagens fortsatta behandling. Socialdemokraternas förslag på utgiftsområdet överstiger denna nivå och kan således inte formellt tas upp till behandling utan förändringar.

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskat, avstår vi från att reservera oss. Vårt budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Vi vidhåller vår uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 13 borde ha utökats med 50 000 000 kr på det sätt som framgår av Socialdemokraternas motion 2009/10:A405 och i nedanstående tabell.

Belopp i tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Anslagsförändring
2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m. – Mer resurser till DO:s verksamhet (20 mkr) – Diskrimineringsutbildningar (10 mkr)	24 918	+30 000
3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder – tvåårigt projekt för främjandet av mönsterarbetsplatser (10 mkr) – projekt för nyanlända kvinnors etablering 2010 (10 mkr)	400 094	+20 000
Summa för utgiftsområdet	4 892 844	+50 000

Av budgetpropositionen går det inte att få någon tydlig bild av förslaget om nyanlända invandrades arbetsmarknadsetablering, och därför tar vi inte ställning till förslaget i detta sammanhang. Men ur budgetpropositionen kan det åtminstone utläsas att regeringen avser att ge Arbetsförmedlingen ett större ansvar vid etableringen av nyanlända invandrare. Att tydligare sätta jobben i fokus vid etableringen är en utveckling vi ställer oss positiva till. Alla ska ges en reell chans att stå för sin egen försörjning och bidra i samhället.

Det krävs en tydligare och bättre fungerande arbetslinje för dem som nyss kommit till vårt land som inkluderar bl.a. validering, möjligheter till komplettering av tidigare utbildning och yrkeskunskap samt en svenskundervisning som är individanpassad och ändamålsenlig. Vi menar att statens ansvar för såväl mottagandet av asylsökande som introduktionen av nyanlända behöver ses över och förtydligas, och detta måste göras i ett sammanhang. Som en del i detta ingår formerna för statens samarbete med kommunerna. Vi vill uppmärksamma att flera kommuner som står för en stor andel av mottagandet har utvecklat en väl fungerande organisation för att kunna ta emot nyanlända. Det vore till stor skada för integrationspolitiken om dessa erfarenheter och funktioner inte skulle tas till vara när huvudansvaret överförs till Arbetsförmedlingen.

Regeringen lägger också fram förslag om s.k. etableringslotsar. Även här finns det anledning att vara försiktig. Vi ställer oss tveksamma till förslaget om lotsar i form av privata aktörer, eftersom vi inte tror att regeringens förslag skulle medföra de positiva effekter som förväntas i propositionen. Det finns en uppenbar risk för oklara ansvarsförhållanden och befogenheter mellan den ansvariga myndigheten och de fristående aktörerna. Vårt svar på regeringens integrationspolitiska proposition kommer mer utförligt att beskriva utgångspunkterna för den socialdemokratiska politiken på området.

Vi socialdemokrater har genomfört en rad insatser för att motverka diskriminering, men det räcker inte. Diskriminering är fortfarande ett stort problem. Vårt mål är ett Sverige fritt från diskriminering. Att människor inte släpps in eller tillåts delta i arbetslivet fullt ut är kostsamt för såväl individen som samhället. För att nå resultat är det viktigt att arbetet mot diskriminering förs systematiskt. Att bevaka att diskrimineringslagar, kollektivavtal och andra arbetsrättsliga regler efterlevs på de enskilda arbetsplatserna är en viktig och grundläggande uppgift för parterna. Det är viktigt att kunskapsnivån om diskrimineringsgrunderna och metoderna att motverka diskriminering stärks genom utbildning t.ex. för arbetsmarknadens parter. Vi socialdemokrater ser därför med oro på att regeringen drar ned anslag 2:2 *Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.* Vi vill i stället öka den nuvarande nivån med 30 miljoner kronor. Av dessa ska 10 miljoner kronor användas för utbildning.

Vi socialdemokrater kan aldrig acceptera den ojämlikhet som råder mellan könen. Vi vill synliggöra och bekämpa de maktstrukturer som underordnar kvinnor och som överordnar män. Målet är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Grunden för ett jämlikt, jämställt och solidariskt samhälle är rätten till arbete, som ger möjlighet att försörja sig och sin familj och som ger ekonomisk självständighet livet ut.

Försämringen i arbetslöshetsförsäkringen och jobbskatteavdragen är exempel på förändringar som drabbar kvinnor i större utsträckning än män. Sverige har redan halkat efter i internationella jämförelser, och vi kommer att tappa ytterligare om inte tydliga steg tas för att förbättra förutsättningarna för ett jämställt arbetsliv. Regeringen presenterade i juni en skrivelse om jämställdhet utan förslag och innehåll. Den saknar visioner och en tydlig plan som kan driva på utvecklingen mot ett mer jämställt arbetsliv.

Sambandet mellan ojämställdhet i arbetslivet och snedfördelningen av föräldraledigheten är uppenbart. Kvinnor tar ut den övervägande delen av de betalade föräldraförsäkringsdagarna, vilket leder till negativa konsekvenser för kvinnor när det gäller rekrytering, befordran, löneutveckling i arbetslivet och pension. Psykisk press och hög arbetsbelastning är exempel på arbetsmiljöproblem som i högre grad drabbar kvinnor än män. Kvinnor är dessutom sjukskrivna i större utsträckning än män och drabbas oftare av besvär i axlar, armar och händer samt stressrelaterade besvär – en konsekvens av enformiga arbeten och hög arbetsbelastning. Vi vill ge Arbetsmiljöverket ett särskilt uppdrag att utveckla metoder och identifiera risksituationer när det gäller stress i arbetslivet.

I det moderna arbetslivet ska arbetet vara utvecklande och balanserat så att stress och arbetsbelastningen inte påverkar privatlivet negativt med ohälsa som följd. Arbetstagaren ska också ha inflytande över arbetet och arbetstiden, och det måste gå att leva på sin lön. Detta är en förutsättning

för att man ska kunna leva ett aktivt liv vid sidan om arbetet och kräver i de allra flesta fall ett heltidsarbete. Vi vet också att heltidsanställda är friskare än deltidsanställda.

Begreppet mönsterarbetsplatser innebär att arbetsgivare och anställda på en arbetsplats verkar tillsammans för en bättre arbetsplats. En gemensam värdegrund, möjlighet för alla att påverka och bra chefer är viktiga byggestenar i ett sådant arbete. En gemensam plattform har tagits fram som beskriver hur vi kan skapa goda arbetsplatser tillsammans. Kommuner och landsting är politiskt styrda organisationer som bör fungera som vägvisare i arbetet med att skapa fler mönsterarbetsplatser, inte minst då välfärdssektorn står inför stora generationsväxlingar de närmaste åren. De jobb som berörs måste bli så attraktiva att fler väljer dessa samtidigt som fler måste vilja och kunna jobba kvar. För att klara denna utmaning måste vår gemensamma sektor bli ett föredöme och erbjuda attraktiva arbetsvillkor. Det kräver inflytande över det egna arbetet, målsättningar att kunna erbjuda önskade sysselsättningsgrader, rätt till trygga anställningar samt utbildnings- och utvecklingsmöjligheter inom det egna yrket. Parternas roll för att skapa mönsterarbetsplatser är central. Vi avsätter 10 miljoner kronor för att stödja det fortsatta arbetet med att skapa mönsterarbetsplatser. Syftet är att i projektform utveckla metoder och samla in och sprida goda exempel.

Vi anser dessutom att det behövs riktade insatser för att i ökad utsträckning kunna nå även anhöriginvandrare när det gäller förutsättningarna för arbete och egen försörjning i Sverige. Vi anslår 10 miljoner kronor till ett tvåårigt projekt för att främja nyanlända kvinnors etablering.

2. Anslag på utgiftsområde 13 för 2010, punkt 6 (v)

Josefin Brink (v) anför:

Majoriteten i riksdagen bestående av Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna har den 18 november 2009 fastställt andra ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och gör en annan beräkning av statens inkomster avseende 2010 än vad som skulle bli fallet med våra förslag. Det innebär att riksdagen för detta år nu har fastställt såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena och fattat beslut om de skatte- och avgiftsförändringar som ska träda i kraft nästa år. För budgetåret 2010 gäller därmed att de samlade utgifterna för utgiftsområde 13 inte får överstiga 4 892 844 000 kr under riksdagens fortsatta behandling. Vänsterpartiets förslag på utgiftsområdet överstiger denna nivå och kan således inte formellt tas upp till behandling utan förändringar.

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskat, avstår vi från att reservera oss. Vårt budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat.

Vi vidhåller vår uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 13 borde ha utökats med 787 000 000 kr på det sätt som framgår av Vänsterpartiets motion 2009/10:A301.

Anslag		Regeringens förslag (tkr)	Förändring (tkr)
1:1	Integrationsåtgärder	48 905	-9 000
1:2	Kommunersättningar vid flyktingmottagande	4 284 328	1 026 000
1:4	Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare	10 000	-10 000
3:1	Särskilda jämställdhetsåtgärder	400 094	-220 000
Summa:		4 892 844	787 000

Vänsterpartiet är kritiskt till regeringens inriktning på integrationspolitiken eftersom den främst handlar om tvångsåtgärder riktade mot personer med utländsk bakgrund snarare än att skapa de förutsättningar som är nödvändiga för lika rättigheter på arbetsmarknaden, bostadsmarknaden, i skolan osv.

Vi föreslår att en lagstiftning införs som gör samtliga kommuner skyldiga att ta emot flyktingar. Vi förstärker dessutom anslaget för att höja schablonersättningen och därmed öka kvaliteten och ambitionsnivån på flyktingmottagandet och för att förlänga ansökningstiden för anhöriginvandrare att omfattas av den kommunala introduktionen. Vi vill använda regeringens anslag för etableringsersättning till att införa en särskild introduktionsersättning som liknar lön, och vi avvisar regeringens satsning på lotsar i etableringsprocessen. Vi avvisar också regeringens förslag om mentorer och såväl försöksverksamhet som nationell satsning på sfi-bonus.

Vänsterpartiet föreslår också att en amnesti ska genomföras i asylprocessen den 1 juli 2010 och omfatta alla som fått avslag när den tillfälliga asyllagen gällde mellan den 15 november 2005 och 31 mars 2006 och de papperslösa som i dag lever varaktigt i Sverige. Detta är nödvändigt för att ge upprättelse och uppehållstillstånd till dem som felbehandlats i den tidigare processen. Förslaget innebär en tvåårig kostnad på anslaget för kommunersättningar vid flyktingmottagande. Samtidigt sker en besparing inom utgiftsområde 8. Vi föreslår dessutom en ökning av medlen till invandrades riksförbund.

När det gäller integrationsåtgärder föreslår vi att medlen för riksorganisationer bildade på etnisk grund får en permanent förstärkning med 15 miljoner kronor. Det statsbidrag som går till dessa organisationer är inte anpassat till det faktum att de ökat stort både i antal organisationer och i antal medlemmar. För att garantera riksförbundens fortlevnad och verksamhet och för att dessa ska fortsätta att utgöra en nödvändig part i ett ömsesidigt utformande av integrationspolitiken behöver riksförbunden ges ökade resurser.

Vänsterpartiet avvisar större delen av regeringens anslag till *särskilda jämställdhetsåtgärder* för 2010. Regeringens sätt att budgetera jämställhetspolitiken i en pott under anslaget gör det omöjligt att överblicka hur pengarna är avsedda att användas, vad som redan är genomfört och vad som är tidsbegränsade projekt respektive permanenta satsningar. Vi noterar särskilt att anslag 3:1 *Särskilda jämställdhetsåtgärder* minskar från 400 miljoner kronor 2010 till 35 miljoner kronor 2011 och 2012. Om detta innebär att regeringen anser sig ha uppfyllt sina jämställhetspolitiska mål eller om satsningar av mer permanent slag fr.o.m. 2011 ska budgeteras på respektive utgiftsområde går inte att utläsa. Vänsterpartiet har flera gånger påpekat det oseriösa i detta sätt att hantera jämställhetspolitiken och efterlyser en revision på området. Att ingen sådan skett under mandatperioden är anmärkningsvärt. På anslag 3:1 *Särskilda jämställdhetsåtgärder* avsätter Vänsterpartiet medel till tidsbegränsade jämställhetsprojekt på sammanlagt 180 miljoner kronor. Våra övriga jämställhetsåtgärder budgeteras vi för på respektive utgiftsområde.

3. Anslag på utgiftsområde 13 för 2010, punkt 6 (mp)

Jan Lindholm (mp) anför:

I vår budgetmotion konstaterar vi att världen och Sverige befinner sig i en djup konjunktursvacka och en global klimat- och miljökris. Nu väntar en lång och besvärlig väg tillbaka. Arbetslösheten måste bekämpas och underskotten i de offentliga finanserna på sikt minskas. Samtidigt står Sverige liksom resten av världen inför enorma klimat- och miljöutmaningar. Vägen tillbaka till en positiv ekonomisk utveckling måste följa en annorlunda bana med lägre utsläpp och mindre utarmning av våra gemensamma resurser. För att möta de stora utmaningar som Sverige och hela världen står inför föreslår Miljöpartiet till skillnad från regeringen omfattande investeringar i jobb, utbildning, välfärd, klimat och miljö. Samtidigt avvisar vi med kraft ofinansierade skattesänkningar som långsiktigt undergräver de offentliga finanserna. Ordning och reda i den offentliga ekonomin är en förutsättning för en aktiv krispolitik i en konjunkturedgång som den vi just nu befinner oss i.

Majoriteten i riksdagen bestående av Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna har den 18 november 2009 fastställt andra ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och gör en annan beräkning av statens inkomster avseende 2010 än vad som skulle bli fallet med våra förslag. Det innebär att riksdagen för detta år nu har fastställt såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena och fattat beslut om de skatte- och avgiftsförändringar som ska träda i kraft nästa år. För budgetåret 2010 gäller därmed att de samlade utgifterna för utgiftsområde 13 inte får överstiga 4 892 844 000 kr under riksdagens fortsatta behandling. Miljöpartiets förslag på utgiftsområdet överstiger denna nivå och kan således inte formellt tas upp till behandling utan förändringar.

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskat, avstår vi från att reservera oss. Vårt budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Vi vidhåller vår uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 13 borde ha utökats med 109 000 000 kr på det sätt som framgår av Miljöpartiets motion 2009/10:A392.

		Anslagsförändringar (miljoner kronor)		
Anslag		2010	2011	2012
1:2	Kommunersättningar vid flyktingmottagande		150	150
2:1	Diskrimineringsombudsmannen	20	20	20
2.2	Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	89	91	91
3:1	Särskilda jämställdhetsåtgärder		365	365
Summa för utgiftsområdet		109	626	626

För Miljöpartiet råder det ingen tvekan om att alla inte har samma rättigheter och möjligheter att verka i vårt samhälle. I statistiska granskningar av arbetsmarknaden, på den politiska arenan och i fråga om brottsutsattheten framträder uppenbara olikheter mellan olika grupper. Än tydligare blir skillnaderna i människors egen upplevelse av samhället. Om man tar sig tid att lyssna på människors berättelser – om fruktlös jakt på arbete, om sexistiska kränkningar i form av ord, tafs och våld, om timplångt sökande efter ett kafé där rullstolen kommer in – så kan man omöjligt hävda att Sverige är ett jämställt eller jämlikt land att leva i.

Politiken mot diskriminering behöver skärpas och utvecklas. Framför allt måste vi säkra att människor som diskriminerats har reell möjlighet att få kompensation och upprättelse. Nu är tid att gå vidare och utveckla en politik som inte begränsas till ett strikt antidiskrimineringsperspektiv. Vår politik för lika rättigheter bygger på insikten om att formell likabehandling inte räcker. Mötet mellan människors olika förutsättningar och samhällets normer innebär att varje sammanhang måste granskas ur de utsatta gruppernas perspektiv.

Miljöpartiet har drivit att det måste finnas en politik mot diskriminering och fått gehör för stöd till lokalt antidiskrimineringsarbete, ett ökat stöd till de tidigare olika ombudsmännen och stöd för andra åtgärder mot diskriminering. Miljöpartiets samlingsnamn för denna politik är en politik för lika rättigheter.

Denna politik innebär flera budgetpåverkande förslag. Vi anser att staten bör säkra ett långsiktigt stöd till företrädare för handikapporganisationerna, RFSL och andra företrädare för HBT-personer samt kvinnors organisering. För detta arbete avsätts 70 miljoner kronor årligen. Även utvärderingarna av myndigheters arbete mot diskriminering visar på ett fortsatt behov av att identifiera effektiva åtgärder mot diskriminering. Det

gäller särskilt hur strategier bör utformas och genomföras för att icke-diskrimineringsperspektivet ska genomsyra verksamheterna. Mot denna bakgrund menar vi att anslaget till Diskrimineringsombudsmannen bör höjas med 20 miljoner kronor per år 2010, 2011 och 2012, i jämförelse med regeringens förslag. Därutöver vill vi avsätta 5 miljoner kronor för antidiskrimineringsklausuler, 6 miljoner kronor för HBT-kompetens i vården, 3 miljoner kronor till Centrum mot rasism och 5 miljoner kronor årligen 2010–2011 till antidiskrimineringsbyråer för insamlande av statistik.

Miljöpartiet menar att det är viktigt att fler kommuner solidariskt delar det nationella ansvaret för flyktingmottagande. Vi blir alltmer bekymrade över en situation där ett fåtal kommuner tar emot allt fler flyktingar medan andra kommuner inte tar emot någon. Vi tror inte att det är bra för den enskilda flyktingen som kommer till Sverige. Miljöpartiet föreslår att anslaget Kommunersättning vid flyktingmottagande tillförs 150 miljoner kronor per år 2011 och 2012, utöver vad regeringen föreslår. Med gällande prognos för mottagande av flyktingar innebär tillskottet ungefär 10 000 kr per mottagen flykting.

Miljöpartiet anser inte att det är dags att minska anslaget Särskilda jämställdhetsåtgärder, eftersom det fortfarande finns mer att göra för att främja en god jämställdhet. Vi satsar pengar under 2011 och 2012 för att kompensera för regeringens minskade anslag. Vidare omfördelar vi regeringens medel för 2010–2012 till åtgärder som vi tycker bör ha högre prioritet.

För att främja en stärkt styrning, kontinuerlig uppföljning, samordning och kunskapsspridning behövs ett särskilt jämställdhetsråd med denna uppgift. Genom ökad samordning, omvärldsbevakning, utbildning, kunskapsutveckling och informationsspridning samt stöd för jämställdhetsintegrering kan jämställdhetspolitiken utvecklas på ett starkare och mer effektivt sätt.

Miljöpartiet vill att ytterligare medel tillskjuts kvinnojourerna som genomför ett viktigt arbete för kvinnofrid i samhället genom stöd för våldsutsatta kvinnor och barn. Kvinnojourerna är de som har längst erfarenhet av att arbeta med våldsutsatta kvinnor och barn i Sverige, och de som behöver särskilt stöd för sitt arbete. Det behövs även satsningar mot våld som sker i hederns namn. Bristen på skyddat boende för tjejer och kvinnor måste motverkas genom att staten tar ett särskilt ansvar för detta. Forskning om mäns våld behöver ytterligare särskilda medel. Mäns våld är en fråga som ofta separeras utifrån vem som är brottsoffret, men det faktum att ett maskulint beteendemönster innehåller våld måste problematiseras ytterligare, och kunskapen om detta måste spridas.

Dessutom behöver utvärderingar av den verksamhet som i dag bedrivs mot våldsamt och aggressivt beteende hos män ytterligare stöd. En särskild nationell jourtelefon för män som söker stöd i en kris behöver inrättas. Organisationer som fokuserar på att ge professionellt stöd till män med aggressionsproblem och våldsbeteende behöver ytterligare medel.

Miljöpartiet föreslår att anslaget Särskilda jämställdhetsåtgärder höjs med 365 miljoner kronor 2011 och 2012 i jämförelse med regeringens förslag; samtidigt omprioriterar vi bland de projekt som de nuvarande medlen går till.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2009/10:1 Budgetpropositionen för 2010 utgiftsområde 13:

1. Riksdagen godkänner att det under 2010 får tas upp lån i Riksgäldskontoret för det samlade behovet av hemutrustningslån upp till ett belopp av 1 200 000 000 kronor (avsnitt 3.7).
2. Riksdagen anvisar för budgetåret 2010 anslagen under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet enligt uppställning i propositionen.

Motion från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:A346 av Birgitta Ohlsson (fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om frivilligorganisationer som arbetar för invandrare.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009

2009/10:C375 av Lars Ohly m.fl. (v):

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kommuner ska åläggas att genomföra integrationsprojekt riktade till icke-marginaliserade bostadsområden.

2009/10:C390 av Peter Eriksson m.fl. (mp):

38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att planeringen och utvecklingen av bostadsområden ska motverka socioekonomisk utarmning.
42. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett statligt initiativ till samordning av insatser från kommuner, bostadsbolag m.fl. för att motverka segregationen och utveckla utsatta områden.

2009/10:Sf320 av Kalle Larsson m.fl. (v):

11. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till lagstiftning om att alla kommuner ska vara skyldiga att ordna vidarebosättning för nyanlända flyktingar i enlighet med vad som anförs i motionen.
12. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till förordning som preciserar vilka åtaganden som i praktiken följer på en lagstiftning av kommunernas skyldigheter i flyktingmottagandet i enlighet med vad som anförs i motionen.
13. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag på ändring av förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m. i enlighet med vad som anförs i motionen om höjd ersättning till kommunerna för flyktingmottagandet.
14. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag på ändring av 3 § fjärde stycket i förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m. i enlighet med vad som anförs i motionen om anhöriginvandring.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att en vägledning tas fram angående kommunsamverkan som ett verktyg för att underlätta nyanländas arbetsmarknadsetablering.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Glesbygdsverket i uppdrag att uppmuntra människor att bosätta sig i hela landet samt att Migrationsverket ska uppmuntra och erbjuda möjligheter för människor att söka alternativa bostadsorter.

2009/10:Sf379 av Veronica Palm m.fl. (s):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att alla landets kommuner solidariskt tar ansvar för flyktingmottagandet.

2009/10:Sf385 av Leif Jakobsson m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lagreglera alla kommunernas skyldighet att ta emot flyktingar och deras anhöriga.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av resurser till kommunerna.

2009/10:A205 av Amineh Kakabaveh (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda behovet av en förortsminister i syfte att lyfta förorternas olika behov i de större städerna.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att hämta kunskap och erfarenhet från de länder som nämns i motionen.

2009/10:A286 av Reza Khelili Dylami (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökat ansvar för invandrarföreningar.

2009/10:A301 av Lars Ohly m.fl. (v):

Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet enligt uppställning:

Anslag	Regeringens förslag (tkr)	Förändring(tkr)
1:1 Integrationsåtgärder	48 905	– 9 000
1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande	4 284 328	1 026 000
1:4 Ersättning till etableringslotter och insatser för vissa nyanlända invandrare	10 000	– 10 000
3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	400 094	– 220 000
Summa:		787 000

2009/10:A331 av Staffan Appelros m.fl. (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Rosengård.

2009/10:A347 av Lennart Sacrédeus (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att föra in vuxnas konfliktlösning för minskad familjesplittning som ett nytt jämställdhetsmål.

2009/10:A392 av Ulf Holm m.fl. (mp):

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet.

Anslag		Anslagsförändringar (miljoner kronor)		
		2010	2011	2012
1:2	Kommunersättningar vid flyktingmottagande		150	150
2:1	Diskrimineringsombudsmannen	20	20	20
2.2	Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	89	91	91
3:1	Särskilda jämställdhetsåtgärder		365	365
Summa för utgiftsområdet		109	626	626

2009/10:A405 av Berit Högman m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en reformerad politik för en snabbare etablering av nyanlända på arbetsmarknaden.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett utvecklat antidiskrimineringsarbete.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utvecklad jämställdhetspolitik.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att främja nyanlända kvinnors etablering.
6. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet enligt uppställning:

Anslag	Regeringens förslag	Anslagsförändring
2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m. –Mer resurser till DO:s verksamhet (20 mnkr) –Diskrimineringsutbildningar (10 mnkr)	24 918	+30 000
3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder –tvåårigt projekt för främjandet av mönsterarbetsplatser (10mnkr) –projekt för nyanlända kvinnors etablering 2010 (10mnkr)	400 094	+20 000
Summaför utgiftsområdet	4 892 844	+ 50 000

2009/10:A410 av Berit Högman m.fl. (s):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Arbetsförmedlingens ansvar för nyanlända på arbetsmarknaden.

BILAGA 2

Utskottets förslag till riksdagsbeslut om anslag inom utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet (punkt 6)

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till medelsanvisning.

Belopp i tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	Utskottets förslag
1:1 Integrationsåtgärder	(ram)	48 905
1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande	(ram)	4 284 328
1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	(ram)	7 000
1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare	(ram)	10 000
1:5 Hemutrustningslån	(ram)	8 519
1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare	(ram)	16 000
2:1 Diskrimineringsombudsmannen	(ram)	93 080
2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	(ram)	24 918
3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	(ram)	400 094
Summa för utgiftsområdet		4 892 844

BILAGA 3

Sammanställning av förslagen till medelsanvisning på anslag inom utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet

Av nedanstående tabell framgår utskottets och oppositionspartiernas förslag till fördelning på anslag inom utgiftsområde 13.

Belopp i tusental kronor

Anslag	Utskottets förslag	(s)	(v)	(mp)
1:1 Integrationsåtgärder	48 905		-9 000	
1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande	4 284 328		+1 026 000	
1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	7 000			
1:4 Ersättning till etableringslot-sar och insatser för vissa nyanlända invandrare	10 000		-10 000	
1:5 Hemutrustningslån	8 519			
1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare	16 000			
2:1 Diskrimineringsombudsmannen	93 080			+20 000
2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	24 918	+30 000		+89 000
3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	400 094	+20 000	-220 000	
Summa för utgiftsområdet	4 892 844	+50 000	+787 000	+109 000